خشمله خنجر چکوب کوکلم سراینه کلور
چشم خونریزك ایچر هرلحظه قانم مل کبی
خال مشکینك هواسیله ایدر ترك دیار
رومه کلدی مشك چین سود ایله فلفل کبی
حسن ایلینك شاهیسن آیله کون لیل ونهار
ایزکه یوزن سوزرسن شهریاره قول کبی
لطفنی (عدلی)یه دایم اول جفاکارك کورك
غنچه وش آغزن آچوب ایدر تبسم کل کبی

. . . .

. . . .

. . . .

خوش بلور مهر ووفا قاعده سن یار ولی

ازان جعفر

اعتبار اولمیه اول عمه که کلز عمنه

تمت

١٢٣

کر میسر ایده طالع زلفکه همسرلکی
باشه ایلتور جهان ایچنده اول سرورلکی
کل فراقنده کل اوکسوزی کچر بلبل ولی
آتشم کار ایلسه کوریدی خاکسترلکی
ای وصال اهلی می وحدت ایچك زرجامله
بزم محنتده سفال ایلر بزه ساغرلکی
کوزلرم یاشندن آلور ابر باران دوکمکی
لاله خونین جکر تعلیم ایدر مجمرلکی
تاجورلر سندن اوکرنسن افندی بکلکی
بندەلر (عدلیدن) اوکرنسون کلوب چاکرلکی

١٢٤

هرقچن رخسارنی عرض ایده دلبر کل کبی
نالەیه باشلر کورب بیچاره دل بلبل کبی
بکزرم دیرسك صحیفه سن دخی ای مشك چین
یوز قراسن حاصل ایدرسن قرا سنبل کبی
حسنکه اویکنمکه بدر اولیجق کوکده قمر
برسیه حلقه آصر رخسارنه کاکل کبی

دلبره جور وجفا قلمق ثواب دیرمش
عاشقینه وای رقیبك مرشدینی پیرنی
عشق خیلی شویله غالب اولدی دل ملکینه کم
(عدلیا) ارکان دولت ایلسون تدبیرنی

١٢٢

ساقیا ساغر هلال قنی
صون برو دافع ملال قنی
باغبانا بو باغ عالمده
میوه سی مهر بر نهال قنی
روشن اتما که جان ودل ملکن
قنی اول مهر بی زوال قنی
فرقتی ایچره بیم جان وارکن
وصله ایرماکه احتمال قنی
کیتدی عشقیله اختیار الدن
دخی صبر ایتمکه مجال قنی
دهنی فکر اولو نسه سوزیوقدر
بلی وصفنده قیل وقال قنی
اکلنردك خیالنه غمده
(عدلیا) عالم خیال قنی

١٢٠

ای خواجه قنی مغلق اولوز عشق کتابی
بابك دکل اکلامدوکیسه قو بوبابی
زلفك خمی جورینی پری شانلغمزدن
کر اونده وز بازی سن اوتمه حسابی
لعلك غمله کوزدن اولوز ینه روانه
نوش ایلدوکنجه قو عشق اهلی شرابی
نای اوللی غم چنکنه قانونله کوکلم
دمساز اولوبدرر آکا سینه ربابی
(عدلی) سن آنی ترك ایده کور عاقلسك کر
ترك ایتسه کرك سنی قو بوملك خرابی

١٢١

کیجه اویخوده کوکل جنتده کوردی ییرنی
کوی دلبرده اقامت در ددی تعبیرنی
دست قدرت مبدأ فطرتده بکزر ایتمش
آبو خاك عشقله عاشقلرك تخمیرنی
ساقیٔ دوران بنی برجامله مست ایتدی کم
عشق شرعی منع قلمش محتسب تعزیرنی

زلفك خمی بو ینه جلای وطن اتدی
یك دوست ویك پوست دیو نافهٔ چینی
سوکدکجه شـفا بخش اولور خاتم لعلك
حرز دل وجان اولدی مکر نقش لکینی
اند ایچـــه رقیبك صنما دینم ایچون دیر
یوق یبره نیچه آندلر ایچر کور اوامینی
دل (عدلی) صیچی بندنه طولاشدی نکارك
آنی چکرك طوت ایکن اوزتمه ایپنی

١١٩

نو بهار اتدی مزین ینه روی عالمی
بزم کلشن ایت بولب بر نیچه یار همدمی
درمیان ایت وارکی نرکس کبی باغ ایچره کم
دوکلوب صاچلنغ اوکرتدی شکوفه درهمی
صافی می نوش ایله دهرك قلل فریبندن حذر
عالم احوالك مکدر ایتمدین قلل عالمی
تازه ایلك باده آبیـله دل پژمرده یی
نیجه ویردی آب رو ازهاره کورك شبنمی
اولوبن غمکین بنفشه کبی بورمزدم بوین
(عدلیا) بوینومه بند ایتسم اوسنبل پرخمی

بلبـل بیچاره دیر هر دم لسـان حالله
بر نفس کلدن اراغ اولماغه خاره چاره نه
هر گجه نالم محلك خلقکی ایشیدب بنم
الجنوب دیرلر عجب بو آه وزاره چاره نه

حرف الیاء

١١٧

صبحی طرّارلر مکرینه بر دل اولمسون مفتون
کوزی کافرلره دوشرمه یارب بر مسلمانی
بکا دیوانه اولدی دیو اهل عقل ایدر طعنه
نه مهلك وادی در بلمز مکر عشـقك بیابانی
صبحك بندنده اولنلر کشاده خاطر اولمشدر
ایچنلر بادهٔ لعلك سورزلر خوش بو دورانی
جهان ملکینه سرتاسر شه اولمق استسك (عدلی)
اولی کوز جانله اول شاه حسنك بنده فرمانی

١١٨

درلرله که زین ایده یوزك روی زمینی
رشـکه برغور انجمله چرخ برینی
لولود شـکك یادنه ای لبلری مرجان
کوزدن یرغرسم نه عجب در ثمینی

١١٥

یوزنی کورسه انك روضهٔ ارم یرنه
استسه لبلری وصفینی جام جم یرنه

مقیم اولالی کوکلده خیالی لبلرنك
کوزمه خون جکر طولدی شمدی نم یرنه

کوزلری ظلمندن اول شهك بر کون
الماه چاك ایدین سایهٔ یقم یرنه

نم نه بیلیه ندر حالمی فراقنده
غمیله غصه یرم هر نفس نعم یرنه

معطر ایلدی آفاقی نظمی (عدلنك)
مکرکه زلفن ایدر دلبرك قلم یرنه

١١٦

خشم ایدب چشمك اوزر بغرو مهپاره چاره نه
غمزه كك تیغی ایدر دل پاره پاره چاره نه

حسننك كلزارنی یاد ایلیوب ای مرغ دل
آه وزاری قلمسك اول كلعذاره چاره نه

کوکلی زلفنده بولدی شهر و اولمش سن دیو
بغلدی مسکین رسن آصقاغه داره چاره نه

كتمسون ديو خيالك كوزلرمدن خوابله
ايدرم تا صبح اولنجه آه وافغان هر كجه
(عدلي) دلخسته‌نك دردينه اولوردی طبيب
دوستم قول بيلوكه طولرسه درمان هر كجه

١١٤

مژك تيرى كچر سينمدن ايرر اوق كبي جانه
كمان ابرولرك بر كوشه دن ميل ايتسه قربانه
كل حسنكدن ايرو كلستانده ايلسم زارى
چمن بلبل لرى تعليم آلورلر بندن افغانه
سركويك هواسينه جنانه طالب اولورلر
طداغك يادنه جانلر ويررلر آب حيوانه
صچك باشلر كسر طرّ الق فتنده اى خونى
يوزك شبرولك اوكرادر صچكده ماه تابانه
جهانده قلميدى خشك وتر خاكستر اوليدى
شرار برق آهم اود برقسه نار سوزانه

. . . .

دورش نيلرسك ايله آشنا اول (عدلى) دربانه
حيات وموت احكامنده شاهيله كدا بردر
برابردر جفاى چرخ درويشله سلطانه

کوزلر غمنده مریض مهر اولالی کوکل
مژک خیالی آنی قورمی بر نفس خوابه
قلیجك اوستنه جان وکوکل که جان آتدی
عجبمی جان ویره کرتشنه بر ایچم آبه
جوانکن بنی دردك غمکله پیر اتدی
نصیحت اولدی ایشم جمله شیخله شابه
یوزنی (عدلی) اشیککده پایمال اتدی
یزلسه لوح مذهب روا دورر بابه

١١٣

کرغروب ایتسه نه غم خورشید رخشان هر کجه
کن کبی چونکم طوغر اول ماه تابان هر کجه
صحن جنتده بولور حورایه صانکم اتصال
دلربالرله یاتن خلوتده عریان هر کجه
نار رخسارنده اول سروك یانر پروانه وار
بر آیاغ اوزره طورب شمع شبستان هر کجه
جوهر اشکمله چشمم خانه‌سن زین ایدرم
تاکه سلطان خیالك اوله مهمان هر کجه
کوردوکجه دیو رقیبی ساکه همدم ای ملك
دل ینوب تنور غمده اولدی بریان هر کجه

صبحو که عدلی کوکل جمع ایدب که جان آتدی
ایوزمی زلفك انی تار مار ایلمکه

١١١

هجرکده دود آهم ایرماسه کوکده آیه
هر شب طولردی مه‌دن روی زمین ضیایه
اولما دوغینی سایك بلمزدم اول اخر
بلدم که سن ملك سن اولمز ملکده سایه
قاشك چتوب جهانده هرلحظه خشم ایدرسن
ای شه زیان دکلمی پیوسته خم پایه
شمس رخکدن ایرسه خاك سیاهه پرتو
کن کبی فر ویریدی هرذره کوکده آیه
سن شاهه مشتری یم جان وجهان ویریدم
بردم وصال اولورسه اوجزدر اول بهایه
یوسف مصرده دیرلر حسنیله اولدی سلطان
کورسیدی قول اولوردی سن شاه‌مه لقایه
قاشك خیالیله دوندی کمانه (عدلی)
هردمده تیر آهی آتدن ایرر سمایه

١١٢

دیلر که بغانه کوکلم او زلف پرتابه
نه جان ویرر کوره مسکینی بندو قلابه

خیال خدو زلفکله اکر خاك اولسم ای مهرو
بتیسر لاله وسنبل بنم قبرومك اوستنده
سنك وصف رخك بابل سحر کاشنده سویلرکن
اشتدی کل حیاسندن قزردی اولدی شرمنده
دوزوب صف لشکر غمزك اوروب یغمالدی رومی
چکوب مشکین علم زلفك تمامت حکم ایدر هنده
غزلده نظم کفتارك یزوب اوراق کل اوزره
عجملر رومدن (عدلی) ایلتسونلر سمرقنده

۱۱۰

اوکل بو بلبلی دیلر چوزار ایلکه
کوکل دخی دیلر آه هزار ایلکه
صبحکه دل بر ایدب قشلرك قراراتمش
قرارمی الو بن بی قرار ایلکه
چونقش دلکشه میل ایلریمش اولقتان
یوز اوزره چهره می نقش نکار ایلکه
قدکه زلفك اوجندن الم لر ومی بنم
قیامته دکن اولمز شمار ایلکه
کوکل کدقان یودو بن لعل وکوهر ایلدی جمع
کوزم دیلر آیغوکه نثار ایلکه

قشکده قطره عرق کم دوشبدر رصنه سن
که عنبرینهٔ مشکین اوزره درّ ثمین

اسیر بند بلا اولمدق کوکل قالمز
اکرکه زلفك آچه‌جان سپاهی اوزره کمین

طداغك اوستنه زلفك اکلدوکینی کورن
ددی که وحی کتورمش مسیحه روح الامین

دفینهٔ دل (عدلی) که عشقه مخزن در
آرانسه نقدغمك بولنردی انده همین

حرف الهاء

١٠٩

نه خاصیت قومش یارب خدا بو حسنله سنده
قومادی مهر رخسارك قرار وصبرمی بنده

کرم قل برنظر داخی بنی بیجان ایدب کمسه
که سن سز برنفس اولمز قراری روحمك تنده

رقیب خارله نیچون اچلمش کل کبی هر دم
کوزللك کلشنی ایچره ایدرسك حالمه خنده

جکرده داغ هجرکله اولورسم آه وزارمدن
فغان ایده جوارمده اولنلر حشره دك سنده

حبس غمده دوستم شکرلبك وصف اتمکه
(عدلی) کبی اولمیه برطوطیٔ شیرین سخن

١٠٧

عشقه دوشتم دوستلر ناز ونیازی بلمدین
نالیه دمساز اولدم سوز وسازی بلمدین
جان قدرین بلمینجه لعلنه دل ویرمدم
زلفنه طولشمدم عمر درازی بلمدین
کعبهٔ کوینه عزم اتمه یوزك خاك اتمدین
نیتکدن فایده اولمز نمازی بلمدین
صوفی طعن ایلر بکا اسراردن بلمز دیو
بن حقیقت اهلین عشق مجازی بلمدین
(عدلیا) عشقیله فانی اول که شاه غزنوی
سلطنتدن کچمدی عشق ایازی بلمدین

١٠٨

اوزینی بنده ایدهلی زلفکه دل غمکین
بوغصه‌یله پریشان اولدی اول مسکین
کوزم یشیله اشیکینی شویله زین اتدم
نته که انجمله زین اولندی چرخ برین

نقطه قونماسن دیسك دل لوحنه
دایرك بیل چقمغل پركاردن
روی یار اولمایجق حظ ایلمز
(عدلیا) دل بلبلی كلزاردن

١٠٦

برنفس عیسی صفت اول غنچه لب اچسه دهن
خاكدن باش قالدوروب هرمرده چاك ایلر كفن
كلشن حسنكده خدك در كل حمرا ولی
خط سبزكدر بنفشه عارضكدر یاسمن
بوی زلفك ارمغان ایلتمسه چینه صبا
حسرتندن خون دل اولمزدی آهوی ختن
سیل اشكم جسمی غرق اتمسیدی شمع وش
آتش آهمله باشدن طوتشوب یانردی تن
لاله‌ء بكزتمكه خدوكه صحراده صبا
كل كبی زین ایلیوب كیدردی والا پیرهن
چكدی سوسن خنجرین بكزر دیو بن اغزكه
قورقوسندن غنچه‌لر اغزین یوموب آچمز دهن

سكندر راه ظلمتده بولوردی آب حیوانی
ایریدی ذرهٔ پرتو بنم کن یوزلو ماهمدن
کوکلده چشم مخمورك خیالیله اولورسم بن
بتیسر نرکس شهلاتم اوزره کیاهمدن
کمه دیر دیوطعن اتمه چون اتدك قشلرك قبله
یوزم دوندرمزم زاهد قو نصحی سجده کاهمدن
بلا وردردمش ای دل ازلدن (عدلیه) قسمت
فغان وناله دن نیچ کم بودر تقدیر الهمدن

١٠٥

وصل امیدی اولمسه دلداردن
دل الم چکمزدی آه وزاردن
بوی زلف مشك چینی اولمسه
حظ الخز طبلهٔ عطاردن
پر اچوب بلبل فغانه باشلاسه
ذوق ایدرکل صوت موسیقاردن
خلوتکده باش کسر کن قن ایچوب
صوفی نه نفعك وار استغفاردن
یوزمه غم ضربن اور ای سیم تن
اصی اولمز سکه سز دیناردن

١٠٣

نجه قان یوتمیه یٖن دیدهٔ خونبارمدن
نجه زار اولمیه یٖن بخت سیهکارمدن
دل متاعینی آلوب زلفی طولاندردی بنی
اتمدم فایده بر قلجه بو بازارمدن
اشك دریله نصیب اولمدی لعلن اوپمك
بهره منـد اولیمدی یوالینه ایشارمدن
سبب وصل دکل صبر غمه شفقتی یوق
منفعت بولیمدم یوغمـله وارمدن
سوز دل شرحی دورر جانه حرارت ویرن
(عدلیا) اودلره یانسم نوله اشعارمدن

١٠٤

کونش یوزن سحاب اورتر بنم دود سیاهمدن
کباب اولمش جکر بویی کلور هر دمده آهمدن
خطاسن قوللرك شهلر کوزیجك عفو ایدرلیکن
بنم عذرومی اول دلبر کورر ارتق کناهمدن
بولور بیك قول ازاد ایتمك ثوابن رحم ایدن دلدن
بنی یاد ایلمك بر دم کلورسه پادشاهمدن

وارین کو یوکه جانمی نثار ایلیه یی
کلستان ایچره کوکل مرغنی آزاد ایده یی
قدمی ایکی بوکوب آه ایده یین بن (عدلی)
نوله دلدار یولنده هله بر آه ایده یین

١٠٢

ایدرم فکر میانکله تنم مو کبی بن
دیزرم اشك دشك یادیله لولو کبی بن
سن سهی سرو قدك ایزنه یوز سورمکیچون
اغلیوب یوللرکه یوز سوررم صو کبی بن
نیجه قان اغلیم دوشده خیالك کوریجك
بردخی کوزلرکه کلزم اویخو کبی بن
بوی زلفك ختنه باد ایلدب مسکه دیدی
بولمدم چینی کزوب بردخی بوبو کبی بن
کورسه سنبللرکی روضه‌ده رضوان دیه کم
بولمدم سنبل تر اول ایکی کیسو کبی بن
شهر حسن ایچره کورنلرده دخی کورمشم
سحرله دللر آلور اول ایکی جادو کبی بن
رحم ایدوب (عدلیه) دلبر ددی ایتم کبی کل
سن ایزم کوزلیورك کتدم اوش آهو کبی بن

بنمچون کمسـه قلمادی نیاز ایتمـایه قاپکده
دریغا کم قبول اولمز بری بونجه دلکلردن
نه اولور مال دنیاوی ویریدم جانی شکرانه
طولشسه بونمه کورسم بری سیمین بلکلردن
سحر طاوس ایدوب جلوه ایرشمز زلف زیبا که
جهالتدن ایدر ناله دوکر مسـکین بلکلردن
غبار اولوب توزم هر دم توزرسه بادیله نوله
بکا چوق جور ایدب دلبر کچورمشدر الکلردن
کوریجـك قد بالاکی بوایکی مردم جسمم
صاچرلر درله لعـلی یولوکه ما ملکلردن
کهی وصل وکهی فرقت کهی تقدیرر تانی
شکایت ایله (عدلی) کوا کبدن فلکلردن

١٠١

دل محزونی غمك فکریله شاد ایده ین
ستم درد و بلا که انی معتـاد ایده ین
شاد اولور دردکه جانمی شاد ایلیجك
نیجه برعافیت ایچره آنی ناشاد ایده ین
خانهٔ دلکه خراب اولدی کوزك جورندن
غمزك اوقلاریله بن آنی آباد ایده ین

فرقتکده اغلدقجه (عــدلی) چشمڭدن انك
جمــع اولبدر جمــله دریالر دوکیلن آبدن

۹۹

جمع اوله کم برچمنــده عشرته اغاز ایچون
چلدور الم نقدمز وارنی سوز وسازچون
زلفی دامینــه مقــید اولهسن فکر ایلمز
مرغ جان پروازایدراول کوزلری شهبازچون
کندو آکمز خلوتنده باشـلر کسدوکینی
طنز ایدر صوفی بزه اول دلبر طنازیچون
ال دکرمز عار ایلر بکزر اول شهناز ایدر
خر رقیبك لهجهٔ مردارنه شـهنازیچون
جان ودل صیدینی . . . اصمز کرچه کم
جانمز قلجه قلبدر اول کمنــد اندازیچون
(عدلیــا) عار ایله جانان یولنــده اولمکه
جان فدا قلمــادمی محمودی کوز آیازیچون

۱۰۰

کچوردم آهمك تیرین ارشدکجه فلکلردن
صوررسك بیله سن آنی فلکلرده ملکلردن

دشت غمده ضرب پیکانکله سینم زخمی
دست جورك پر قلبدر لالهٔ نعمانڈن
ای دشی درلعل نابك حسرتیله کرچه کم
جانفزادر ال یورم بن چشمهٔ حیواندن
پادشاهم ایشککده قوللرکدن کمترین
قولك اولمق بکدرر (عدلی) کبی سلطاندن

٩٨

اکلرم هردم زیاده دردله دولابدن
یاشم ارتق موج اورر هر لحظه سیلابدن
نیجه یوزبیك بندهٔ بندکدن ازاد استسك
آل الوکه زلفکی چوز بر قلبنی بادن
روشن اولدی هپ جهانده مهر رخسارك سنك
کوندوزن کون پرتوندن کیجه ده مهتابدن
کعبهٔ حسنکده قاشك کورسه زاهد ای صنم
قبلهٔ ترك ایلیه یوز دوندره محرابدن
حسرت لعل لبکله یاشمك هر قطره سی
سوز هجرکده سنك رنکین دتر عنابدن
در کهکدن غیری یوق باکه جهانده التجا
آه اکر مقصود دل فتح اولمیه اول بابدن

٩٦

هر نفس ای خسته‌دل مقصودنه فریاددن
مرحمت کلمز بلورسن چون شه بیداددن
چون طوتلدی زلفکه دل مرغی یارك چاره‌نه
دام مشکلدر خلاص اولمایسر صیاددن
ایلشدی قصهٔ عشقی بنم روحم روان
داستان اوقیدین مجنونله فرهاددن

. . . .

عبرت اهلینه اولوم یکدر بر امز آددن
بز مشیدم صورت جانانی دل لوحنده بن
حسن تصویر ایلك نقش اولمدین استاددن
خرمن حسننده دل مرغینه و یرمز دانهٔ
اول صنم صنمك کتورمش تخمنی بغداددن
باد آهکله نچون اول سروی میل اتمز سکا
چونکه (عدلی) میل ایدز هر سویه سروی باددن

٩٧

عالمی پر قلدك ای دل ناله وافغاندن
نه وفا کورسك کرك اول آفت دوراندن
خطی کلمادین کل وصلین طلب قل ای کوکل
کم خزان فصلنده حظ اولمز ایکن بستاندن

يوزينك پرتوين صوفی کوررسك اربعينكده
يقك پرتوب اورب نعره جمال بی بدل دیرسن
ایكن چوق سویلدك واعظ بوكن وسواس ابلیسی
اكر شرح ایلسك وصفن رقیبی بلا اصل دیرسن
دهانك یاد ایدم دیرسم نهان در اول عیان اولمز
مسلسل زلفكی اكسم زهی طول امل دیرسن
لب ودندانكك وصفن اشتدی دیرسحر بلبل
سخندن درد زب (عدلی) نه خوش شیرین غزل دیرسن

٩٥

کوزم هجر یله سن کریانمش سن
یورك بو درد له سن قانمش سن
نوله جاندن سنی ارتق سورسم
مکر سن جان اچنده جانمش سن
فرح کوردم سنی جانم سوندی
بن اغلادوغمه خندانمش سن
قول اولمق استریمش سن اوشاهه
به (عدلی) سن عجب سلطانمش سن
فلك قدر اولدوغوکی بلمزیدك
اشیکنده مکر دربانمش سن

سرولر كورسه خرامن هب اياغ اوزره كلور
كل يوزن مدح اتمكيچون غنچه لر آچر دهن
اثر فی صاچر صبا آكه كل باد آمدن
زر نثار ايدر باشينه اول كلك شاخ سمن
برك سبزن عرض ايدر خدمت قصورن كوستروب
ال لرين شمشاد له باشينه قورلر نادون
اول كلك خار فراقی خوفن ايدر طك دكل
شكل قلاّبيله دامن كير اولورسه ياسمن
سن بوحسنيله نه آدم نه ملك سن اى پرى
برمصور روح سن كاولمش جهان سن جانه تن
هاى (عدلى) نه طورورسن فصل كل وقت بهار
كورسن اول كل چهرهٔ بى زحمت خار استين

٩٤

كوكل اول سروقدينى كورب جاندن كوزل ديرسن
قچن جان ويرمك استرسن اكا لايق عمل ديرسن
سحرده يوزنى كوردم كنش در برج عقربده
منجم سن نه وجهيله كنش برجن حمل ديرسن
نماز وذكر وتسبيحك بكه عرض اتمه اى زاهد
اولورسك مبتلا عشقه حقه لايق عمل ديرسن

یاره دیدم وصلکی حقـدن تمنـا ایلرم
دیدی دلبر ناز ایدب بن بودعایی سومزین
(عدلنك) فریادین ایشتمش اشیکنده نکار
خشمله دیمش سورك بن اول کدایی سومزین

٩٢

ای فلك دایم بنی سن نامراد اتمـك ندن
بینی غمکین ایلیوب اغیاری شاد اتمك ندن
داد الکدن ای فلك هرکون بکا جور ایلیوب
اول رقیب کافره عدلیـله داد اتمك ندن
جاهلك ویرب فلك مقصودن اهل دانشك
نامراد اولمـا سنی دایم مراد اتمك ندن
حوره بکزر اول صنم صورتده کرچه ای فلك
سن بوحسنیله آنی کافر نثـار اتمك ندن
نعمت وصـلی فلك ویرب رقیبـه زهرنی
کاسه سینی پر ایدوب (عدلیه) زاد اتمك ندن

٩٣

سیره چقسه سبزه یه اول یوسف کل پیرهن
آیغینه سـبز اطلس دوشر اول لحظه چمن

٩٠

قشك سوداسله پیوسته جسمم چون هلال اتدم
وصال اتدم طمع سندن عجب فکر محال اتدم
غبار غم خطك ظاهر اولالی طوتدی دل لوحن
نه خط کم چکدم اوراقه غممدن حسب حال اتدم
غمك دردینه دوشمکدن دوای وصلك اومردم
جفا یوکینی چکمکدن وفاکی احتمال اتدم
هواده توز دکلدر ظاهر اولن کرد راهکده
بو خالی جسمی رخشك آیغنده پایمال اتدم
که اولدم غمزه سندن که لبندن تازه جان بولدم
طریق عشق اچنده (عدلیا) تبدیل حال اتدم

حرف النون

٩١

عاشق اولورمی دین سن مه لقایی سومزین
امت اولورمی دین کم مصطفایی سومزین
زاهدی کورکم کوزلر سومکه انکار ایدر
آثم اولمزمی دین نور خدایی سومزین
جان ویررلر آیغك طپراغنه طالب لرك
نیجه مفلس اوله دیه کیمیایی سومزین

نه عجب بحر اولو ر منبعی کم اکسلمز
درد شـك یادنه خرج ایلدوکمجه کهرم
تاج وتختی کله ترك ایلیلم عشق ایچره
(عدلیـا) شـعلهٔ اهم تیره تاج زرم

٨٩

هجر اتشـله اوله می بر آتش جحیم
هجران وصـاله اولسـه مبدل زهی نعیم
بحر وجود اچنده بولنمز اکا بدل
عالم تمـام اولسـه صدف بر در یتیم
پر عطر اوله مشـام جهان خوش هوایله
زلفـك قخوسن آلسـه سحرکه دم نسـیم
بوینن بورالی خط غبـارك بنفشـه نك
دوشـدی عصـایه علتله نرکس سـقیم
بن قانعم یوزوکه ایرقـدن نظر قلم
وصلك هواسن ایلرمش دکمه بر لئیم
دردیله یاره یوزکی زر ایلـك لکك
هیچ نفعی یوقدرر اکر اولماسـه الده سیم

. . . .

. . . .

٨٧

مست اولبدر بادهٔ لعلندن اول ماه تمام
نازدن درصنمك آنك شیوه‌سن وقت خرام
میوهٔ وصلك هوس قیلان سنك ناپخته‌در
ساعد سیمنكی اوپمك درر سودای خام
كه یوزك شوقی كهی زلفك پریشان لقلری
ایشمی خوف ورجا اتمشدرر هرصبح وشام
سنبل اولدی جعدمشك افشانكك افكنده‌سی
فلفل اولدی خال عنبر باركه هند وغلام
(عدلی) یه وصلك امیدی دوستم امر بعید
برسلامكدر رجاسی سندن انجق والسلام

٨٨

چشممی اشكمه غرق ایلیلی دیده‌لرم
بربرندن نوله فرق اولمزسه بحر وبرم
نور رخسارنه زلف سیهی حایل اولوب
شام هجر ایچره بلورمز اولوراولدی سحرم
دهنك بر سوزله وارلغمی آلدی تمام
گرچه كم یوغدی برذره‌جه آندن خبرم

بر کره التفاتله قولم دورر دیسـك
(عدلی) ملك عالمه بر پادشا قلم

٨٦

سرو قدك یادنه یاشـومی سیلاب ایلدم
قدمی اول جو یبار اوسـتنده دولاب ایلدم

رخلرك وصفن كنشدن روشن اتدم ای قمر
دشـلرك وصفنده شعرم درّخوشاب ایلدم

شو یله انجلـدم بیـانك فكر یینه دوسـتم
كم وجودم ضعفـله عالمـده نایاب ایلدم

كورنن انجم دكلدر سینه سی پر یاره در
تیر آهی اولقـدر كم چرخه پرتاب ایلدم

جان شـیرینی كه لعلك یادنه قالـدم فدا
راحت و آرامله كویا شـكر خواب ایلدم

زلفكك سـودالرنده عقـلی شـیدا ایلدم
محنتك تاب تبنـده جانی بی تاب ایلدم

شولقدر كم اغلدم بوسـینهٔ صد چاكده
تیری زخمن (عدلیا) كلبرك سیراب ایلدم

نرکسك سحریله دار جهان طولدی فتن
وار دخی شوخ جهان دیمه‌که ساحر دکل
می ومحبوب سوب جان وروروم کرچه رقیب
هله بن سنجلین مفسد وکافر دکل
کرچه یغمر کبی یغدردی غمك باشمه طاش
حق بیلور کچمدی دم بن آکه شاکر دکل
غمکه جان ورو بن غایت اوجز آولمشم
صتوب المقده دمن بن دخی تاجر دکل
(عدلیه) دردوغمك اولمدی اول دمده نصیب
خاك اولوب سینه کرم ترك ایده آخر دکل

٨٥

طوبی بویك که وصف ادجك منتها قلم
مدح لبکده سوزلرمی جانفزا قلم
عشقك کرامتنده رقیبی هلا کچون
زلفك عصای موسی کبی ازدها قلم
جان ویرمکیسه عشق اشنك کر نهایتی
عشق اهلی انتهاسنی بن ابتدا قلم
خاك وجودمی نقدر بی بهایسه
اکسیر خاك پایکله کیمیا قلم

اول صنم کلب رقیبك اوردوکینه کوش ایدر
وه که فریاد وفغانم (عدلی) اکلمز بنم

٨٣

کُن یوزك نوریله اولدی منوّر عالم
ای قمر روشن اولورسه نوله چشم آدم
یوق عجب مرده لره ایرسه حیات ابدی
سوزه باشلادی مکر نازله اول عیسی دم
قبله حق صنما کعبه اوللدن کویك
کوزلرم یاشنی قلدم اوحرمده زمزم
ای پری شان پریشان اوللیدن زلفك
قلدی عالم اچنده دخی قلب بی غم
(عدلیا) آینی طپراغنه جان ابله فدا
پای بوسی اوشهك چون اله کرمز هردم

٨٤

یوزك آیینی قویوب بن کُنه ناظر دکلم
نظر اتما که سنك غیرکه قادر دکلم
کوزلرك تیغ جکر قصدی بوکم جانم آله
صنما ایومه که بن صنمه که حاضر دکلم

کیجه‌دن کوندزلرین فرق ایلمزلر شوقدن
بند زلفمده کرفتار اوللی شیدالرم
لعل نابك یادنه دوشدم شرابه شویله‌کم
میکده‌یله دیر اولبدر ملجأ و مأوالرم
بومحقق در خط دلدار وصفن ایده‌لی
دفتر عالم طولبدر (عدلیا) انشالرم

٨٢

تیر آهم اثرشر افلاکه اکلمز بنم
اشك چشمم سیل اولوب هر لحظه دکلمز بنم
دلده غمزك زخمی تاحشر اولنجه دلبرا
تنده هر قل دل اولوب سویلرسه سویلمز بنم
دمبدم درد دلم سویلر اکرچه چنك ونی
آه کم سوز درونم هیچ اکلمز بنم
نیجه کم زنجیر زلفك بندنی دایم چکر
واله ودیوانه کوکلم هیچ اوصلمز بنم
حسرت سرو قدکله اولدی بر کون دخی
یاشمیله یریوزی هر لحظه صولنمز بنم
دلربالر صید اولور دیرلر رقیبیله ولی
چون پری در دلبرم ایتیله آولنمز بنم

. . . .

. . . .

شب هجرله قلوب وادیٔ حیرتده دریغ
درجانانه کیدر بولیمدم راه ندم
طالع شمسی بنم هیچ طلوع ایلدی
شب یلدای غمه طوغمدی بر ماه ندم
قورترم دیو ایکن سعی ایدرم دامنکی
کسلوب دست رقیب اولدی کوتاه ندم
اوزدوب ظلم النی جوزله بن خسته دلك
طوتدی محکم یقه‌سن قومدی هرکاه ندم
(عدلی) کوکسن دوکوب دردله دیراغلیورق
سندن ایرو دوشلی آه ندم واه ندم

٨١

صبحلرك بندینه دوشب آرته‌لی سودالرم
شهر ایچی پردر جمالك شوقله غوغالرم
ابر نیسان کرچه کم دریایه لؤلؤ بخش در
عالمه لؤلؤ نثار ایلر بنم دریالرم
دیرمش دلبر یوزم کلزارنه قرشو هزار
کلشن کوینده وار بیلك بلبل کویالرم

کوزلرم دردنه اولمز بلورم چاره دریغ
کوزم ای وای کوزم وای کوزم ای وای کوزم
بر پری زاده ومهرو وصنم تازه جوان
ایده لی کون یوزنی پردهٔ زلفنده نهان
(عدلینك) کوزلرنه اولدی قرا کو دوجهان
کوزم ای وای کوزم وای کوزم ای وای کوزم

٧٩

بن بنی یار ایشکنده که دربان ایلرم
بو خیالیله کهی کندومی سلطان ایلرم
بر مفرح له کشاد اولمز کوکل غمکین لکی
بادهٔ لعلك خیالاتنده حیران ایلرم
کل یوزی قرشوسنه دل بلبان نالان ایدب
کلشن کوینی جانه باغ رضوان ایلرم
غمزك اوقلاری ایرسه کمسیه بلدرمزم
بن که سینده جفا تیغینی پنهان ایلرم
کل لر آچوب داغلردن غنچه لر پیکاندن
سینمی بن (عدلیا) تازه کلستان ایلرم

٨٠

روز وشب حسرتله کچدی کونم آه ندم
بکه قسمت غمکی ایتمش الله ندم

تیر غمزك صنما کوزلرمه اوللی طوش
کوزلرم یاشی اقوب بحر اولوبن ایلدی جوش
سیل اشکم دوکلوب کوزلرمی ایلدی بوش
کوزم ای وای کوزم وای کوزم ای وای کوزم

توتیا اولمیلی کوزلرمه کردرهك
کورمدی ایکی کوزم پرتونی مهروهك
ای کوزم بونجه بلا دردله نیکی کنهك
کوزم ای وای کوزم وای کوزم ای وای کوزم

یشلرم سن کیده‌لی سیل اولوب ای جان دوکلور
در و یاقوت چقر لعلله مرجان دوکلور
غمزه‌لر زخمیله کوزلرمه قان دوکلور
کوزم ای وای کوزم وای کوزم ای وای کوزم

دایما جور قلور بن قولنه شاه ندم
شب هجرنده طلوع ایلز اول ماه ندم
کوزلرم کورمز سه کن یوزنی آه ندم
کوزم ای وای کوزم وای کوزم ای وای کوزم

الم ایرمز ندین حسرتله یاره دریغ
دل دوشوب زلفی خمیله یورر آواره دریغ

اكرچه فرقت دلداره صبر ایدر (عدلی)
بو فعلنـه بز آنك اختیـارمی دیلم

٧٧

اول مهك هر كیجه كم كوینده افغان ایلرم
. . . .
خسته در دل كرپكلك زخمندن اما باك یوق
چون لبك تریاكنی دردینه درمان ایلرم
یاش دوكندكجه كوزمدن قان اولور هردم روان
لبـلرك یادینه چشمم بحرله كان ایلرم
تن غباری دامنوكه ایرمسـون دییو روان
كوزلرم یاشن آنك اوستینه باران ایلرم
كلشن وصلك خزان هجریله جنـك ایتمكه
غنچه لرله شـاخ كلدن تیر پیكان ایلرم

٧٨

كورلی اول صنمك قشـلرنی یای كوزم
قلدی جور اوقلرنه سینه سپر وای كوزم
دمدم می سـاكه بن اقمه اكا هـای كوزم
كوزم ای وای كوزم وای كوزم ای وای كوزم

نیجه یشلر دوکمسون چشمم روان آردکجه کم
ترك ایدوب کیدن بنی روح روانمدر بنم
دست جوز کله بوکوب سن قدم اتدکجه کمان
تیر آهمله فلك هردم نشانمدر بنم
روز وشب مهر ومهك شمعینی آهمدر یقن
کورتن چرخ فلك دود دخانمدر بنم
حصهٔ غصم یزوب شرح ایتمدم یارب ندن
سویلنن دللرده شمدی داستانمدر بنم
جورله هرکونده بیك کز اولدورسك (عدایی)
حق بلور برکز دیمز بوینوکه قانمدر بنم

٧٦

فراق وحسرت روی نکارمی دیایم
جفا وجور غم روزکارمی دیلم
بلا ومحنت بی حدّمی بیان ایده لم
یه بوغم وستم بی شمارمی دیلم
صفای ورد رخی شوقیله بلبل وار
بو هرکون اتدوکمز آه وزارمی دیلم
هنوز وصلی کلینه ایرشمدین جکن
فراق الندن ایرن زخم خارمی دیلم

حرف الميم

٧٤

قول لرومى داغ هجرانيله تزيين ايلدم
بوينكه بوهيكلى اصماغه زرين ايلدم

طعن طاشندن كروب كوكلوكه اولمادم خلاص
ملجأ و ماوامى بن كرچه كه سنكين ايلدم

زلفك اوجندن نار چكدوكمى ايشيدنك
هر نه دكلو شادسه كوكلينى غمكين ايلدم

عشق پيرندن غم ارشادين تمنا ايلدم
هر دعا كم قلدى اول بن داخى آمين ايلدم

زلفى وصفنده معقد در كلامك (عدليا)
ابلرى وصفنده كورسك نجه شيرين ايلدم

٧٥

وصل جانان هر نفس مقصود جانمدر بنم
دلده مهرى حسنكك راز نهانمدر بنم

اولمسه دلده غمك تن زنده اولمز بر نفس
دوستم بلدم غمك جان وجهانمدر بنم

کرم اولور اولدی خیلی مجلسده
لب دلداره بکنزبادن مل

(عدلیا) اکمه اطلس چرخی
دود آهك یترسکه قره چول

٧٣

بکلروکه بنده فلفل یوزکه کلزار قول
سنبلوکه بوینی بغلو نافۂ تاتار قول

کل کلاب اولور حیادن سیر کلزار ایلسك
نازله صالنسك اولور سروخوش رفتارقول

لبلروکه لعل قولاغی دلك بربنده در
دشلرك نظمینه اولور لولوی شهوار قول

کاکلك بندنده اولدیلر اولوا الالباب قید
کوزلرك سحرینه اولدیلر اولوا الابصار قول

از بولینر بوجهانده آکه سینك کبی شاه
(عدلی) کبی ساکه لیکن بولنور بسیار قول

٧١

قشـلروكه برقديمى بنده در بكنزر هـلال
كم دوتا اتمشـدرر قدّن مروروماه وسـال

نه تعلق لبـلرك ياقوت خطن قلسـه نسخ
بو محقق دركه ريحان اولدى خطكدن مثال

بر زواللو آفتـاب وماهسه برگج دهن
نيجه قاسونلر سنكله دعوئ حسن وجمال

قشـلروكه نسبت اتدمسـه هلالى اى قمر
ايلدم باريك فكر وبغـلدم نازك خيـال

(عدليا) احوالكه واقف دكل صنمه نكار
هرغزل كم يزدم اولدى پاره بندن عرض حال

٧٢

اچـه‌لر صـاچدى ينه كلشـنه كل
ايتسه صـاج يولمه سن نوله سـنبل

مست اولوب ينـه غنچـه جامنـدن
صـلدى آوازه عالمـه بلبـل

بشـه چقمـق اولوردى زلفيـله
كر حرا ميـلغ اتمسـه كاكل

مال وملك وسلطنتله قدر بولمز آدمی
(عدليا) عزت كركسه ايشكنده اول ذليل

٧٠

دل وجان چكسه غمن سن صنمك غم دكل اول
كرنم اولمايه كوزم هجرله نستم دكل اول

كوزمك ياشنی عمانه نجه بكزدهيم
كه كنارنده بونك قطره قدر نم دكل اول

نك درر ديو اكر كمسه صوره يازی ديرم
دوجهان ايچره بنم وارم اودر نم دكل ول

صانركن سنی نازيله كورنلر ددیلر
يازی زاده درر يا ملك ادم دكل اول

كشی كوردی كوزم دل سنی صاندی ددی جان
قامتی سرو كلك يوقدرر اسم دكل اول

نجه صيد ايدهديم باكه سن آهويی رقيب
كرچه آو ايتی درر كلب معلم دكل اول

(عدلی) مير اولالیدن درد وبلا كشورنه
قلدی غصه وغم ملك مسلم دكل اول

کم که آخشم زلفکی کوزه‌کجه‌سی قدر اولور
کم یوزك کورسه‌سحرذی طالع فرخنده فال

هر کجه حالم پریشان صبحه دك زار ایلرم
ایلدی سودای زلفك چون بنی آشفته حال

سن بکا رحم ایلمك عالمده بر امر بعید
بن سنك وصلك تمناسی عجب فکر محال

سیم وزردن دام ایدب اول وحشی ایله شکار
(عدلیا) صید اولدوغی یوقدر غزلله برغزال

٦٩

یقدوغینه شمعك ایچون نار عشقیله فتیل
اشك چشمی حالنه اولمشدرر روشن دلیل

یاد لعلك قوت جاندر هجر اچنده نیته کم
دوزخ اهالینه روان بخش اولسه آب سلسبیل

زاهدآ کمز کندونك خلوتده اسرارین کورن
عاشقی ایچر دیو تخفیف ایدرمش اول ثقیل

اغلماسه کوزلرم کوینه یول ویرمز نکار
اولدی روشن بوکه هرکز جنته کرمز بخیل

٦٧

دام زلفکله بشه دایم بلا اکسك دکل
خشم چشمکله دله هردم جفا اکسك دکل

سرورا سرو بلندك سرفراز اولمغچون
جان ودلدن روز وشب ورد ودعا اکسك دکل

سن وفا وخلقله عالمده مشهور اولالی
ماه رولرده سکا مدح وثنا اکسك دکل

نیچه کم کُن یوز که اولدی مقابل دیدلر
شمع حسنکده سنك کوندن ضیا اکسك دکل

حسنله خورشید انور چاکرك لایقمدر
مجلسکده دمبدم بر بدلقا اکسك دکل

وصلله عیش ایلمش کرچه رقیم هجرله
حمدلله بزده ده ذوق وصفا اکسك دکل

اولدرر سه غم سنی یاره نه غم چون هر زمان
بیك سنك کیبی کدا (عدلی) اکا اکسك دکل

٦٨

کون یوزك اوستنده اولمش راقشك ای مه هلال
کم کورو بدر آفتابیله هلاله اتصال

غصهٔ دوراندن بردل خلاص اولمش دكل
سن دكلسن مبتلای غم همان ابسم كوكل
شاهد شادی جمالن عرض ایده بر كون اولا
بویله قلمز غم یمه حال جهان هردم كوكل

. . . .
. . . .
. . . .
. . . .

٦٦

ای طبیم درد مندم دردمه برچاره قل
شهروكوی ایچره صبا كبی بتر آواره قل
ثابت اولدم راه عشقكده بكا رحم ایت دیو
دیمدم كم كوزلرومك یاشنی سیاره قل
توبه نفع ایتمز ریا بیله اولیجق زاهدا
عشقی اخلاصیله جرمك محونه كفاره قل
حادثه دفعینی قلمز مدرسیله خانقه
عارفیسك التجایی كوشهٔ خماره قل
(عدلی) اول سرو روانی اتمك استرسك كنار
نسبتینی اشك چشموكك روان انهاره قل

کلو ر سه سینکه شمشیر
جکر پر کاله سینی ماحضر قل
نثار یچون خیالی آیغینه
کوزك در چینی پر در و کهر قل
اگر صبرك یوغسه عشق اچنده
روان کوینه دلدارك سفر قل
اگر صاحب نظر اولمق دیلرسك
ایاغی طپرغن نور بصر قل
بلند ایله بویی وصفینی (عدلی)
دهانده سوزوکی مختصر قل
لب لعلینی کم اسم دریسه
الهی دیلن آغزنده شکر قل

٦٥

اولمدی عالم اچنده برنفس خرم کوکل
اولمدی برلحظه بی غم اولنه همدم کوکل
هرکمه کوکلم غمن دیدم غمندن غم یدم
غالبا یوقدر جهان ایچنده بر بی غم کوکل
خاك آدم غمله تخمیر اولنیدر غالبا
بی غم اولن اولمیه جنس بنی آدم کوکل

لعل نابك شربتيله ای طبیب جان و دل
عاشق دلخسته‌نك دردینه درمان ایلکل
پادشاهم لطف ایدوب (عدلی) قولوکك باشنه
خاك پایك تاج ایدوبن رومه سلطان ایلکل

٦٣

عاشقه خوشهٔ زلفك اکر اولمز مایل
مزرع طول املدن نه اولیسر حاصل
درد شك فکریله شولقدر اغلادم کم
بحر اولدی کوزمك یاشی کورنمز ساحل
سروله قدّ خرامانی بر اولدوغی کبی
کورنز موی میانیله صحی قیل بقال
اهل دل عاشق هشیار آکه دیرلر کم
جام عشقکله سنك مست اوله ولا یعقل
جاننه ظلم و ستم ایلیوبن سودی سنی
(عدلیچون) دمسونلر دخی شاه عادل

٦٤

کوکل اول چشمی ساحردن حذر قل
نه مکریله کوکل آلور نظر قل

راقشکله دال زلفك حسرتی در دوستم
زاهدك قدّینی لام ایدن غم فردا دکل
کاسهٔ خونین چشمم در الندە ساقنك
دورایدن مجلس ایچندە ساغر صهبا دکل
لاله داخی داغ دار خدّ کللونك دورر
کوزلرك بیماری انجق نرکس شهلا دکل
(عدلی) داخی اول شه خوبانه جاندن قولکچر
ایشکندە بندە اولن خسرو ودارا دکل

٦٢

باغ دلده قامتك سرون خرامان ایلکل
بلبل جانی یوزك شوقیله نالان ایلکل
ای صبا عینومه الن خاك پایی غیرنی
ایکی کوز مچون کرك کحل صفاهان ایلکل
باغبانا غنچه وکلدن رخ دلدار سز
حظ اولورمی وارانی داغیله پیکان ایلکل
عاشقك دامن کریبان فکرن اتمز دوستم
سینه سن چاك ایلیوب چاك کریبان ایلکل
درد وغم مرسومنی عشاقدن منع ایله
قوللروکه پادشاهم لطف واحسان ایلکل

دلبرده وفا اولمجق فايده اتمز
(عدلی) سبب وصل دكل مال ومنالك

حرف اللام

٦٠

اولورمی شاد كوكل كم غم ايچره زار دكل
ايدرمی وصله هوس اول كه دلفكار دكل

فغانه صالديسه كوهی نالهٔ فرهاد
فغانه صالمشم آفاقی كوهسار دكل

بشومه كونمی طوغرركم يوزك فراقنده
قرا صبحك كبی عالم كوزومه تار دكل

اكر درست اوله ليلی وصال وعدهسنه
صنورسه كاسهسی مجنونه انكسار دكل

ندكلو چوغسه عشق اهلی اولديلر بيزار
شو عمردن كه غرض آكه وصل يار دكل

وصال اميديله هجری اختيار اتدی
نه چاره ايليه (عدلی) كه بختی يار دكل

٦١

كلشن كويك كوكل مرغينه كم مأوا دكل
آنكيچون بلبل دل لال در كويا دكل

٥٨

یوزوکی کوریجك آرتر انینی زارلرك
اولور بهار اولیجق ناله سی هزارلرك
دلومه لاله کبی دشت غمده داغ قودی
طراوت رخی وخالی کلعذارلرك
یوزك کلی که آکه عذرخواه اوله غم یوق
طوتم که خار بلادر بو خار خارلرك
هوای عشق بودشت غم ایچره کافیدر
قرارنی بله ویرماکه بی قرارلرك
وصال امیدیله (عدلیا) برابر ایدر
یوزی وزلفی غمی لیلله نهارلرك

٥٩

بن خاکه تجلی ایده کر نور جمالك
هر ذرهٔ خاکم طلب ایلایه وصالك
انکشت نما قلدی بنی خلق ارهسنده
هجرنده نزار اولدوغم اول قاشی هلالك
بر برك خزان دیده مثالنده قلبدر
بکزومی قدی فرقتی اول تازه نهالك
عشاقه نصیب اولمدی چون خلوت وصحبت
زاهد سکه نه غم وارمش دفع ملالك

دشی یانده یاشـك آكمه (عدلی)
ادب صقـله در شـهواره وار دك
بهی مسـكین هوای زلف ایدرسن
مكر مسـك آلمغه عطـاره وار دك

٥٧

قرار وصبرم الوب بنی بی قرار ایتدك
صچك هواسـیله عقلومی تارمار اتدك
فراقك ایچره غمك زهر ییدی ییدوكمز
اجل شرابینی صونمقله خوشكوار اتدك
جفـالروكی زیاد ایلدك كه منت در
بو ناتوانی بولطفیـله زیر بار اتدك
كناره كلمیو بن سن كنار ایلیلی
كوزم یشـینی بنم بحر بی كنار اتدك
حساب اولونمیه یازلسه تا كه روز شمار
صچك كرهلری كم دلده بی شمار اتدك
بوحسنله كه شه اولدك كوكل ولایتنه
غمك دیارنه بن قولی شـهریار اتدك
مرادی خاكره اولماغدی چو (عدلینك)
مرادنی ویرو بن آنی كا مكار اتدك

یانسه‌لر عشق ووفا اهلی بن اول یانرم
لاجرم آتشه اول خروخاشاك کرك
خوف اغیارله عشق اهلی وصاله ایرمز
وارمغه عشق یولن عاشق بی باك کرك
آفتاب رخ دلدار طلوعن دلین
آه واشکیله اکا انجم وافلاك کرك
یروکوك شهرت عشقمله پراولسون دینك
آهنك یری فلك کندوسنك خاك کرك
طور عشق ایچره تجلی دیلسك موسی وار
مشربك آب روان کبی رون پاك کرك
دکمه اتراك نه بلسون غم عشقی (عدلی)
سر عشق اکلمغه خیلی‌جه ادراك کرك

٥٦

کوکل اول رخلری کلناره وار دك
صناسن کل اومه کلزاره وار دك
صبا صان کلشنه خاشاك ایلتدی
یرك بکله که کوی یاره وار دك
لبی وصفنده شهد آقر دلکدن
مکر اول لعل شکر یاره وار دك

بدر اولوب کن یوزنه قرشوایکن لاف اورمه‌مه
که آیده ای مه برکجه حسنه کمالکدر سنك
اول مه‌بدرك بیلن (عدلی) دراغوش ایتمك
هرکجه تا صبحه‌دك فکر محالکدر سنك

٥٤

عرق بلورسه رخکده کلاب تردن یك
حلاوتی لبکك شهدله شکردن یك
سنزکچون دیلر عاشقینی قتل ایلر
دخی نه اوله جهان ایچره بوخبردن یك
چوسوزه بشلیه سن لعل نابله نه اوله
که کوش جانه ارشتماکه بودرردن یك
کوزك مریضنه لعل لبکله ایله علاج
که خسته اولنه اولمایه کلشکردن یك
نولیدی (عدلیه) برذره دکلو میل ایتسك
چوروشن اولدی یوزك شمسله قمردن یك

٥٥

عاشقك عشق یولنده کوزی نمناك کرك
دامن عشقه یاپیشن یقه‌سی چاك کرك

بوزال دهر دونك شولقدر چكدم جفاسن كم
جهانه داستان اولدی بنم حقمده رستم لك
قمو حسن اهلنك اغزینه سن مهر سكوت اوردك
سنك اغزكده ختم اولمشدر عالمده خاتملك
مریض عشق اولنلاره اطبا ایده مز تدبیر
لبكدن اولور اولورسه بنم دردومه امسملك
بقایی فكر ایدر اولسك فنا ملكنده ای (عدلی)
جهانه پادشاه اولمق حقیقت اولدی بر دملك

٥٣

آرزوی جان ودل جانا وصالكدر سنك
كورنن هر لحظده كوزده خیالكدر سنك
روز وشب دور ایلیوب یریوزنی پرنور ایدن
آیله كون پرتوی عكس جمالكدر سنك
تیر آهن هر نفس افلاكه ایر كورن بنم
قشلرین یاین قوروب عرض هلالكدر سنك
دوستم ایزن سورر بكزر دمشلر حسنكه
ایزكه یوزن سورر كون پایمالكدر سنك
كوزلرك خنجر چكوب هر لحظه قنلر دوكدوكی
فتنهٔ آخر زمان سن مكر خالك در سنك

(عدلی) شعرو غزلی ترك ایدوبن دفتری دور
چونکه شرح اولمزمش حشره دکن دردسرك

٥١

بزه بر قامتی نهال کرك
بزه بر قشلری هلال کرك
مه کبی کم جمالی نیلیلم
بزه بر مهر بی زوال کرك
آلله دکمه دلبر آلمز دل
زلفی قاره یکاغی آل کرك
طوطی کبی شکر فشان اولوبن
لب لعلینی خوش مقال کرك
لوح دلدن غباری محویچون
خط ریحانی بی مثال کرك
عاشقك قامتن خم اتدوکنه
سر زلفینی اکه دال کرك
بیلی وصفنده قل یرز اولسك
(عدلیا) انجه‌رك خیال کرك

٥٢

میسر اولسه یارك بادهٔ لعلیله همدم لك
کوررلردی صفا بزمنده نیجه اولدوغن جم‌لك

نکارا سن سزین عیش ایلسم بن
یوزومی دف ایدارم قامتم چنك
جفا طاشیله صندی صبر ایاغی
مجالم کتدی اولدی طاقتم تنك
یوزك کورب فغان ایتدکجه (عدلی)
ایدر کلشنده بلبل آکه آهنك

٥٠

رخلرك شمعی ویرر نورنی شمس وقمرك
یوزوکك شوقیله ظلمتی کیدر سحرك
اول مهك مهر جمالینه مقابل اولیجق
ای کونش اولمیسر ذرجه سینك اثرك
دل و جاندن یولکه خاك اولورم ایشده لی
کیمیا ایلرمش خاکه اولورسه نظرك
راه عشقده قدمك بصمه کوکل اولمزسه
ارقکده خرقهٔ غم بیلده قناعت کمرك
کوزنه کوزلرینه کن کبی کوندن ده سها
قنغی اعمایه اوله کحل جلا خاك درك
چین زلفی قحوسن المسك ای نافهٔ چین
مسك اولوب بولمزدی رغبتی خون جکرك

٤٨

کورسه بلبل ناله لر ایلر جمالینی کلك
کوش اولدرکل اشتماکه فغانن بلبلك
کل یوزك رنکی حیادن غرق آب اتدی کلی
پیچ وتاب کاکلك تابن کیدردی سنبلك
بوینی بوردی بنفشه خطکك سودالری
کوکلی سودایله باشدن چقردی کاکلك
مرغزارك مرغ زاری اوللیدن جان ودل
صقلغن دکدردی فریادم چمنده بلبلك
اشك چشمکدن کلاب ایتسك یری در (عدلیا)

. . . .

٤٩

غم زلفکله جان آشفته دلتنك
کوزم یاشی دُرِ لعلکله هم رنك
غمکدن آه ایدب قان آغلدقجه
دوکوب کوکسم اوزوزم باشمه سنك
دوشلدن سن پری دن بردم آیرو
دلورده کندومیله ایدرم جنك
ددم وصلك میسر اولمی دیر
دلومی سن یه سر خوش یایدك بنك

کاتب قدرت برات حسنك املا ایده لی
قشلرك طغراسی اول منشوره عنواندر سنك
سن بوحسنیله جهان ملکینه سلطان اوللی
(عدلی) قولك مملکت روم ایچره سلطاندر سنك

٤٧

سنبلك سایه صلر اوستنه برك سمنك
دور ایدر دایرهٔ ورد تری یاسمنك
چین زلفینه کلور بوی الوراوغری دیو
صالدیلر حبسه طوتب قهریله مسکن ختنك
چونکه ویرانه لری ایلرمش جای پری
سن پری سن نوله کوکلم اولوریسه وطنك
صالدی پرتو یوزك افلاکه چوای بدر منیر
عکسی خورشید وقمر اولدی اووجه حسنك
کوش شیرین سخنك ایشیدر امانه عجب
کوزلرم دقت ایدوب کورمدی هرکز دهنك
چین ایدوب حلقه لرین مرغ دلی اتمکه صید
کل تر اوزره صلر اودامن مسکین رسنك
حشره دك درد وغمه جان ودلك اتمکه شرح
سینك اوزره دل اوله (عدلی) بتر هر چمنك

تا صبحه دکین ناله مله خلقه نیجه بر
سوداسیله سنبلکك درد سر اتمك
جان آله دیو غمزه لری دل حذر ایلر
اصی ایده می اوغریدن ای دل حذراتمك
خشمیله کوزك تیغ جکر مردم شوخك
مست اولسه نجن عادتی در شور وشر اتمك
(عدلی) کبی کر قصد ایده عشاق آره سنده
کلدوکجه مژك تیرنه سینم سپر اتمك

٤٦

هر کجه زلفك غمندن دل پریشاندر سنك
مهر رخسارکله هر کون شاد وخنداندر سنك
ای کوکل فرهاده نسبت اتمه دردم بنم
کوه چاك اتدیسه اول چاك اتدوکك جاندر سنك
غمزهٔ خونریز خونخوارك جه کر قتال در
لعل میکونك ولی سر چشمهٔ جاندر سنك
یوسف مصری به قیمت آغری التونمش
خاك پایك جوهری بیك جانه ارزاندر سنك
کنج حسنك آلمغ استر دزد دل یلز آنی
زلفکك اژدرلری آکه نکهباندر سنك

٤٤

صحبتده میسر اولوریسه کر نغم اولمق
دیوانه و آشفته ورسوا نه غم اولمق
عاشق که لبك بادینه می نوش ایده طك یوق
جم کندو اولب ساغر اکا جام جم اولمق

. . . .

عالملره دیوانه لغیله علم اولمق
غم دشتنی کم قطع ایدرم ممکن اولورمی
مجنونله فرهادیله هم قدم اولمق
(عدلی) دهنی سرّنه ایرمك دلریسك
لازم درر اولده وجودك عدم اولمق

حرف الکاف

٤٥

اول دلبره ممکن اولمی برنظر اتمك
یوز اوزره انك راه درندن حذر اتمك
خرج ایده یدم یوللرینه لعلی کوزمدن
کوینه انك اولسه میسر سفر اتمك
آهوملك اوقی کچدی فلکدن سنك ای دوست
سنکین دلکه اولمدی ممکن اثر اتمك

وصفنده آنك كرچه غزللر ددی (عدلی)

اول دلبر رعنانی بیان ایده غزل یوق

۴۳

نجه بر بن ضعیفه درد و غمده خسته حال اولمق
کوزك بیماری کبی هر زمانده بی مجال اولمق
کهی طرّه‌لك کبی باشدن چقوب شوریده حال اولمق
کهی زلفك کبی آیاغه دوشوب پایمال اولمق
بنی کافر مسلمانلق یولنده وارمدر بوکم
حرامی کوزلرو که قانمی ایچمك حلال اولمق
تردد چکمیه اغیار لعلك التفاتینه
بکامی قلدی وصلك استمك فکر محال اولمق
بکا کلمشدرر قاشك غمندن چون هلال اولمق
سکا لایقدر ای مه آفتاب بی زوال اولمق
بنی (عدلی) خم زلفی کبی دال اولمسه قدّك
ندر بو خلق آراسنده بودکلو قیل وقال اولمق
هوای عشقی دلدارك دماغك ایلسه مختل

. . . .

واعظ که جحیمك ظلماتن ایدر اوصاف
فرقت شبی در وارسه کانك سحری یوق

(عدلی) سرزلفکله اپاغلك توزین استر
کم سلطنتنده دخی تاج و کمری یوق

٤٢

اول دلبر زیبا کبی مه چهره کوزل یوق
بو حسن دلارایه جهان ایچره بدل یوق

وصلت دمیدر چونکه بودم خانهٔ دلدن
ای غم یوری کتکیل که دخی سا که محل یوق

طرّك صللی سلسله سن قلمدی کمسه
کوکلنده انك غصه وغم طول امل یوق

صوفی برو کل می ایچلم ژنك غم ایچون
دل آینه سن صاف ایدجی غیری عمل یوق

ساقی لبکك آب حیاتینی ایدن نوش
خضر اولدی ابد آخر آکا هرگز اجل یوق

محنت اوی در دار جهان ایلمه فریاد
بو مدرسهٔ غمده کوکل بحث و جدل یوق

پرتو نور جمالك كورمكه اى مه سنك
كعبهٔ كويك ملايك هر دم ايدرلر طواف
هب جهان اى مه لقاسن شاهه اولمشدر مطيع
لشكر غمزك كمكله صف طوتب ايلر مصاف
سرورا سرّ دهانكده سنك حيران خرد
عاجز اولمش عقدهٔ زلفكدن عقل موشكاف
اى كوكل ساكه مسلّم صانمه بودرد و بلا
چشم پر خشمى نكارك كمسهٔ قلمز معاف
خرقهٔ صبرى كيوب ايلر قناعتدن كمر
كنج غمده (عدلى) چون بولمز نهايت اعتكاف

حرف القاف

٤١

شاعركه نكارين لب لعل ترى يوق
شول طوطيه بكزركه غدايه شكرى يوق
ناوك لرين اول قاشى كمان الدى تمدن
اول طايره دوندمكه انك بال وپرى يوق
خاكستر ايدب ويردى تنم باد فنايه
كمدركه دين آهم اودينك شررى يوق

خالی کوسترمیوبن صالدی زلفی دامنه
مرغ جانن قلدی اول صیاد بر اردن دریغ
قنلو یاشومی نه دم کم استسك حاضر دورر
لعل نابی ایلز طالبلره معدن دریغ
شادیء وصل اولمز یسه غصهٔ هجرك بویور
دور لعلکده کدادن قلمه درددن دریغ
اول کوزی جلاد هجرنده اولورسم دوستلر
بو غریبك ماتمنده ایلك شیون دریغ
حاصل حسنکده خالك منع قلمه کایلز
چون کریم اولن کدادن دانهٔ خرمن دریغ
کر بقاده استریسك فتح باب مغفرت
(عدلیا) اهل فنایه ایله مخزن دریغ

حرف الفاء

٤٠

دعویء حسن ایلیوب کون وجهی یوق کراوره لاف
چون بوزك آینه سی کبی دکل مرآتی صاف
ایت کبی بکلر عسس طوتمق دیلر میخوارهٔ
یا غیاث المستغیثین نجنا مما نخاف

روز محشر ناله وزارکدن اولمز فایده
ایلمزسك بونده (عدلی) داد خواهی استماع
مال قلبی درهمان جمعیتندن فایدك

. . . .

حرف الغین

٣٨

عارضك هجرنده چونکم ایلیم کلکشت باغ
لالنك بغرنده قویم داغنك اوستینه داغ
ظلمت زلفکده یوزك نورن استرجان ودل
جمع اولور پروانه‌لر هر کیجه کم یانسه چراغ

. . . .

. . . .

بی بصردر نور حسن یاری زاهد کورمز
بوی عشقی نیجه ادراك ایده خشك اولن دماغ
خار هجرانیله خوی ایله همانکم طوتدلر
کلشن کوین نکارك (عدلیا) بومیله زاغ

٣٩

شویله افکار اولدی جسمم که آکه پیراهن دریغ
تن اکر بودر اکا خاکستر کلخن دریغ

مشك چین الدی قحو زلفکدن اما چین ده
اولمدی بر نافه‌ده زلفك کبی بر جعد خط
چشمك ای دلبر سنك یغما ایدلدن (عدلی)
یازی اول بیچاره نك عالمده مهر کدر فقط

حرف العین

٣٧

خنجر کدن استمز قطعا دل وجان انقطاع
تیغك اوستینه کوکل جان ویردوکینه نه نزاع
همدم اولسه دشمنیله کوکلم ایدر الفراق
مرحبا ایتسه رقیبه جانم ایدر الوداع
چون نقابن رفع ایده عشق اهلنه دوشر خروش
ذره‌لر ظاهر اولورکن نوری بولسه ارتفاع
دلبری یولنده بن رسم ایلدم جان ویرمکی
عاشقه جور وجفا اتمك سن اتدك اختراع
تا ابد تاریك قلمز ظلمت دنیای دون
عشق نوری کم صاله دل خانسی ایچره شعاع

بحر اشکمده شناور کچریدی لیکن
اولمدی مردمك دیدهٔ نمناك خلاص
اول که تیرمژه سیاه دل وجان صید ایلر
غمزه سندن اولمی سینهٔ صد چاك خلاص
اول قشی یای اکر (عدلیه) میل ایلمیه
اولمیه آهم اوقندن طبقز افلاك خلاص

حرف الطاء

٣٦

مصحف حسنکده یازن مشکله ریحانی خط
ایلمش اعراب سنبل دانهٔ فلفل فقط
عارضکده خط مشکینك نچون قالدی تراش
ایلمز چون کاتب قدرت بلورسن سهو خط
آتش آهم یقردی شمع وش باشدن بنی
چشمهٔ چشمم بنم کر اولمسه جیحون وشط
چون طریق عشقه جان ویرمکدر ای دل ابتدا
کمسه آخر بولمز آکه نهایت یا وسط
چون دهانك سر تنك ادراکنه ایرمز عقول
وهم وحسن هر نه خیال ایلرسه اولور هپ غلط

بشه اولدی زمرهٔ عشاقه دردله (عدلی)
بونا مرادلنی آنی کامران اتمش

٣٤

لعل لب جانانه که شیرین رطب اولمش
اهل دله آجی سوزی آنك عجب اولمش
قان اتمکه تحریك ایدن غمزه سی ایمش
عاشقلری دار اتمکه زلفی سبب اولمش
کرچه طلب اتماکله جانان اله کرمز
جانانه بنه ایرمکه باعث طلب اولمش
اغیار نکار یله صفا بزمنی ایلر
عشاقه ازل قسمتی رنج وتعب اولمش
دیش بیلرمش (عدلی) لب لعل نکاره
مقدارنی بلمز نه عجب بی ادب اولمش

حرف الصاد

٣٥

کاکلندن اولیمز بو دل غمناك خلاص
مرغ کم دامه دوشه اولمیه بی باك خلاص
عشقه طعن ایلردم باشمه کلدی آخر
یانسه عالم اولمی برقوری خاشاك خلاص

نوله جاندن بن آنی آرتق سورسم دوستلر
اول پری پیکر بنم جانم ایچنده جانمش

شاد کوردم دلبری جانم سوندی اول مکر
غصۀ هجرنده اغلادوغمه خندانمش

سن شه ملك جماله قول اولاین دیرمش
کوربلورمی حدّنی (عدلی) عجب سلطانمش

هر زمان قدرم فلکدن یوجه در دیر اوکنور
دلبرینك ایشکنده اول مکر دربانمش

۳۳

قشی خیالی هلالك قدن کمان اتمش
نه فایده که بو فکرندن اول زیان اتمش

مکرکه ماه منیر آیغوکه یوز سورمش
که جبهه سنده ایاغك توزی نشان اتمش

چمنده بلبل خوش کوی عجزنی بلوبن
کلك لطایفنه خاری هم زبان اتمش

بوصوتیله فرح کسب ایدب شه کل آنك
اوکنده هر نسی واریسه درمیان اتمش

حرف الشين

۳۱

زلفنك زنجیرله دلبر دل وجان بغلمش
غارت اتمش ملك دین ظلمیله ایمان بغلمش
زلفی کافرلك ایدب هر برقلنده بیك اسیر
اصمغه قصد ایلمشدر چوق مسلمان بغلمش
بالله ای اهل نظر اتمك تماشا کاول صنم
زلفنه هر تابده بر ماه تابان بغلمش
ماه وخورشیدی فلك میدانده طوب اتمکه
چین ایدب کیسولرین مشکیله چوکان بغلمش
لعب ده جاذو نجون هر بر طرفده حسننه
رشتهٔ جانلر الوب بر دسته ریحان بغلمش
زلف خدّك دیر کورنلر عنبرین زنجیر له
سحر ایدوب جاذو کوزی خورشید رخشان بغلمش
(عدلنك) نظمن کورن وصف رخکله دیدی کم
جمع ایدب اوراق کل برتازه دیوان بغلمش

۳۲

بن قولینه جور ایدن اول خسرو خوبانمش
ظن ایدر دم بن انی کم آفت دورانمش

خزان هجره نیجه صبر قلسون
شو بلبل کاوله کلزاریله مونس
اکر دار صفا استرسك اولمه
بو دار ایچنده دیّاریله مونس
نه غم بی کس لککدن (عدلیا) کر
اولور یسك سك یاریله مونس

٣٠

وصل یاری عاشقه اولمز مفید اتمك هوس
جانب دلداردن بر التفات اولورسه بس
جان بدنده فکر اغیاره بر بلبل درر
کم آکا زاغ وزغن جمع اولوب اولمش هم قفس
رشتهٔ امید کوکلم صالدی زلفك بندنه
صانسن قید اولدی دام عنکبوت ایچره مکس
عشق اچنده عاشق استرسه رضاسن بولمغی
دوستك آکه رضاسن کوزلمك اولسون هوس
دست رس اولسه وصاله دست رس ممکن مدر
دسترس له اولسه (عدلی) بولوریدی دسترس

صانوم كلزار اچنده بلبل وكل جمع اولور
هر قچنكم اوله اول رخساريله كاكل انيس
خاك دركاهك كداسندن ايكن عار ايلمه
كاه اولوركم شاهه اولور بندهٔ مقبل انيس
رخلركده خال عنبر باركى كورن ديدى
خوش يراشمش كاوله كافورله فلفل انيس
(عدليا) كلسنده انصاف ايله شهلقدن مراد
بودكلى دركه اوله اول صچى سنبل انيس
بارك الله سن كدا اول پادشاه حسن در
اولدغى وارمى جهانده شاهه اوله قول انيس

٢٩

اكر اول مازسم ياريله مونس
اولورم آهله زاريله مونس
كوكل غم كيجه سنده يار اولمز
اولورم جسم بيداريله مونس
بدندن وحشت ايلر جانله دل
قچن يار اوله اغياريله مونس
آلوركوكان ويرر برمق حسابن
كم اولسه زلفى طرّاريله مونس

عشاقه مژگك تیرنی هردم نه چکرسن
ای روح روان چونکه ملكده غضب اولمز
جان آفتی چشمك کبی خونریز بولنمز
دل اوغرسی خالك کبی دزد عرب اولمز
کوکلم اوني ییقلي جانمده صفا یوق
برخانه که ویران اوله عیش وطرب اولمز
سدریله بویك نسبتی صورنه جبریل
قدك کبی دیر طغرسی عالی نسب اولمز
رضوان لبکی کورسه دیه باغ جنانده
بونك کبی شیرین تر ورنکین رطب اولمز
کویندن آنك سورکه رقیبی کیده (عدلی)
جنتده عیان ایتسه مکان بولهب اولمز

حرف السين

۲۸

عاشقه هجرانده اولسه ینه بربی دل انیس
صن اولور فصل خزانده بلبله بلبل انیس
قد ورخسارك فراقنده کلستان سیرنه
واردوغمجه باکه اولور سرولرله کل انیس

دور اوللدن اول صنمدن مردم جسمك سنك
قاره كيمش ماتم ايچره (عدلى) كرياندر هنوز

٢٦

جكر تنوز سينه‌ده دم اولمز كم كباب اولمز
كون اولمز روز هجر كده كوزم ياشى شراب اولمز
كوكلده سنك جوزكله غمك بر خانه ييدى كم
دوام دور چرخيله زوال ايروب خراب اولمز
دريغ اتمه لبك بوسن نكارا خسته دللردن
كم آنك روز محشرده ثوابينه حساب اولمز
نيه قاسه نظر چشمم خيالك كورنر انده
دوعالم حايل اولورسه خيالوكه حجاب اولمز
كوزم ياشى اشيكوكه كيدر هر لحظه سائلدر
نچون ابواب شفقتدن اكا بر فتح باب اولمز
صترسك لبلرك لعان بها جانلر ويرب ديرلر
جهان ايچنده بى قيمت بورنكه لعل ناب اولمز
فراق اودينه كويكده نكارا (عدلى) يقمه
بويوردى چونكه پيغمبر بهشت ايچره عذاب اولمز

٢٧

هر صبح كنش كاسه قپوكه عجب اولمز
معذور اوله اى شه كه كداده ادب اولمز

تازه عاشق تازه دیوانه مثل مشهوردر
کتدی فرهاد یله مجنون عشقمك غوغاسی در
(عدلیا) حکمك انکچون نافذ اولدی عالمه
یازلن عنوانده یارك قشی طغراسی در

حرف الزاء

٢٥

سرعت اتمه ای اجل جسمده غم جاندر هنوز
غمزه لر زخمی کوکل دردینه درماندر هنوز
بر دم اکلن ای فلك کوکلم سراین یتمه کم
اول پری پیکر خیالی آنده مهماندر هنوز
تیغ غمزکدن قچر چشمکله جنك اتمز کشی
کرچه داغ فرقتك سانجده قلقاندر هنوز
تیرکك پیکانی در جسمده هر مو ای صنم
وارقیاس ایت کم ندکلو تنده پیکاندر هنوز
قانی پیکانکك یاشم دله ایردکجه یور
کل نظر قل یاشمك رنکینه کم قاندر هنوز
بو سببدن دود آهمله کلور بوی کباب
آتش غمله جکر جسمده بریاندر هنوز

ایتلری قرشو کلوب وەوە دیریدی حالمه
خستەقلدم خسته اولن دوستلردن دور اولور
رخلرك شوقیله برعاشق که جان ویره سنك
قبری آنك حشر اولنجه دوستم پرنور اولور
صانرم جاندن بلای ناکهانی دفع اولور
هر قچن کم باب دلبردن رقیبی دور اولور
ضعف مانع اولدی ایشیککده جان ویرمکلکه
خستەلر ایشنده اهمال ایلسه معذور اولور
نیجه کافر قلعەسن آلمق نصیب اتدی خدا
(عدلی) دلبر کوکلنی آلمق کمه مقدور اولور

٢٤

کوکلمی دیوانه قیلان زلف پر سوداسی در
جانمی پروانه ایدن شمع بزم آراسی در
قبرم اوزره سرودیککك شمع یاقك دوستلر
چون بنی خاك ایلین شوق رخ وبالاسی در
کل یوزیله ذوق وشادینك برین اون ایلین
کلستان حسن ایچنده قامت رعناسی در
زینت اولمز کلستان ایچنده کل آچلمسه
کوینه رونق ویرن یارك رخ زیباسی در

بنم قصورمی بولدك وفاده آنكچون
سن اتمدك هله جور ايلكده هيچ تقصير
جنانده يورردم واقعمده ديمش سن
دوشكسه خير اوله صوفی كه عكسی در تعبير
محقق اولدی كه (عدلی) خطی غمن يزمش
قره يزوكبی آنكده كاتب تقدير

٢٢

محتسب عاشقلری مست اولجق تعزير ايدر
مسئله بودركه عاشقلر آنی تكفير ايدر
اهل تزويريله قلب النده اولور پايمال
ملك دل چون زلفكيله قشلرك ال بير ايدر

. . . .

خانه كم معمار يقسه آنی كم تعمير ايدر
غم چريسيله مقابل اولمغه عاشقلرك
قامتن قيلوب كمان آهنی آكه تير ايدر
كوكلی ملكن (عدلنك) غم لشكری يقمق ديلر
هی مدد اركان دولت آكه نه تدبير ايدر

٢٣

ايشكك دار الشفاسندن شو دلكم دور اولور
دردنه درمان بولنمز هجرله مهجور اولور

۲۰

کوزی دردیله دل زاریمی بیمار ایلر
صبحی فکریله جهانی کوزمه تار ایلر
ایرمسه بوی وفا زلف ورخکدن جانه
نه کل ایلر آنی نه نافهٔ تاتار ایلر
طالعم کور بکه زلفك یوزکی کوسترمز
کم ایدر آنی که بو بخت سیهکار ایلر
عشق دلالی کوکل شهرنه سیر اتدکجه
غم متاعینه همان جانی خریدار ایلر
(عدلی) کوز یاشن آقیدب ینه دولاب کبی
کلستان سرکویك طولنوب زار ایلر

۲۱

جوانلری سویلدن بو پیر بی تدبیر
بنی اسرکیوب اغلر اکر جوان اکر پیر
آنك سلاسل زلفینه اوللی شیدا
نه بند ضبط ایده بیلور بنی نه خون زنجیر
بوکن که نقد ایاغوکه جان نثار ایدرم
قبول ایله هی آفت که اولدورر تأخیر
بو شوقله دلرم کیشکه اولم قربان
که آهوی دله شیرانه اورهسن برتیر

سیر ایدرکن حسن ایلن چشمندن ای دل که صقن
ایلمك لازم درر چونکم حرامی‌دن حذر
آتش آهم یقر هر کیجه شمعی صبحه‌دك
بلبلی نالان ایدر فریاد و آهم هر سحر
ایلدم دلده خیال چشمکه بغرم کباب
دوستم معذور اوله خیر الطعام ماحضر
کوزلرندن (عدلی) دلخسته‌نك شوق لبك
داغ حسرتله دوکریش ییرینه خون جکر

١٩

قچن که کوکلره آغر بو آه آتش بار
اولور جهان کوزمه قاره زلفی کبی تار
خدنك غمزه‌سی بغرمده باشلر چقروب
یشومی قانه بو یادی بنم او لاله عذار
شرار آهمله رعد وبرقه اود برغوب
خجیل دورر کوزمك یغمرندن ابر بهار
کوزم یشینی صولر کوردی کندودن کتدی
اشتدی نالمی زار یلغ ایلدی کهسار
کوزك یشیله کنار اولمی سنك (عدلی)
زیاده سرکش اولبدر اوسروخوش رفتار

قاشینه کوزی غمزایدر ای دل حذر ایت کم
اول اکریه بوفتنه نك اوغری خبری وار
یوزکده تمام اولدوغنه آیتی حسنك
حجت خطکی کوستر اکا کم نظری وار
تاصبحه دکن یوممسه کوز طکمی کواکب
[*] آهماه فلك یانه دیو بن حذری وار
ششدر هجرانه دوشدی کعبتین جان و دل
نردغمده اول مقام پیشه بینی زار ایدر
ظلمت هجرکده بلز عدل وظلمن عالمك
اولقدرکم (عدلی) زلفك غمی انکار ایدر
١٨
وارکن تنده بنم روح روانمدن اثر
حمدلله بر دخی قلدم جمالوکه نظر
خاکمك هر ذره‌سی رقص اوره یارك مهرله
کرایده زلفی نسیمی قبرم اوستینه کذر
اویکنرسه زلفکه سنبل سیه رونق ایدر
بکزرم دیرسه لبوکه کله‌لك ایلر شکر

---

[*] بوراده دخی نقصان ابیات اولمیدر زیرا وزن وقافیه بشقه بشقه اولوب ایکیسی ده نقصاندر .

حرف الراء

١٦

سنك زنجير زلفكدن دل ديوانه بند استر
اوصندى هجرله جاندن اصلاغه كمند استر
نوله ميل ايلسه خطك غداى لعل نابوكه
چو طودى قنده اولورسه غدا ييرينه قند استر
مى لعلن ايچوب واعظ خراب چشم يار اولدق
اكادى وعظ وتفسيرى كه سندن نصح وپند استر
جهانك عزت وجاهن ايدب ترك اول‌لونداى دل
چوهمره شمدى مهرولر يقاسز بر لوند استر
لبك دار الشفاسندن اومر دل دردنه درمان
طبيب خسته دللرسن دواسن دردمند استر
كوكل كنج قناعتده اوتوركى خرقهٔ حزنى
چون اول شه قوللرين دايم فقير ومستمند استر
خيال سيمبر ايتمك اكا بكزر سنك (عدلى)
كدا خاك اوزره ياتركن كمشدن تخته بند استر

١٧

هر دلده كه داغ غم عشقك اثرى وار
آه ايتسه نوله دردله يانمش جكرى وار

زلفکك فکريله ظلمات غم اولور هر کجه
کُنْ يوزك هجرنده اولور لذت هر روز تلخ
(عدليم) بزم غمکده نالهٔ جان کاهله
اوش غمك چنکنده اولدی باکه سار وروز تلخ

حرف الدال

١٥

ايلدی مسکين صَحِنْ قصدومه اون صياد بند
حلقه حلقه قلدی کويا صيد ايچون بجان کمند
اويکنرمش لبلروکه سکر ايکن طتلودر
نازله کفتاره کلسك تلخ اولور بازار قند
بنيمله دوست اولسك جان ويرر غمدن عدو
نوش خند ايتسك بکا ايلر رقيبك زهر خند
زاهدا زهدك کورب رند اولنه طعن ايتمه کم
لوحه طرحن بويله چکمش اوستاد نقش بند
ساکه قول اولمق بنم حدم دکلدر دوستم
سن شه ملك کرم (عدلی) بر اوکمادق لوند

١٣

دوركلدر چون ایدر دور قدح جانی فرح
عاقل اولدر كه طوتر هر دم اول آوانی فرح
داله كلدكجه خیالی غمی تسكین ایدرم
مردم اولن طوتر البته مهمانی فرح
دنلر الدقجه سونسه نوله اول شاه جهان
مملكت فتحی ایدر خاطر سلطانی فرح
جاندر ایثارمز. انجمنه آیاغـك توزینه
تحفهٔ مور ایدر چونكه سلیمانی فرح
(عندلیبا) عاشقی غمكین دلریمش دلبر
كل غمیله نجون ایت خاطر جانانی فرح

-﴿ حرف الخاء ﴾-

١٤

كل یوزك دورنده عشاقی رقیب انجمسون
اولدوغی یوقدر جهانده عشرت نوروز تلخ
آجی آجی اغلدوغم خلقه تأثیر ایلدی
بو مقرردر اولورمش نالهٔ دلسوز تلخ
غالب اولدقجه كوكل ملكینه غم جان انجنور
ملك اهلینه كلورمش دشمن پیروز تلخ

اول آفتابك ايتسم خاك درنده مسكن
بر ذره اولمزيدم قصر جنانه محتاج
چون ماجرا بلندى باشكدن اولدى تقرير
اول نسنه كم عياندر اولمز بيانه محتاج
(عدلى) نكاره حالك عرض ايت نياز برله
درويش اولنلر اولور شاه جهانه محتاج

حرف الحاء

١٢

طوت دلوكى ايله لعل لب جانانى مدح
بنده يه لايق دكلدر ايلمك سلطانى مدح
مهر عالم تابى مدح ايتمك دوشرمى ذره يه
كوكبه لا يقمدر ايتمك مه تابانى مدح
جانومه لذت ايرشدوكن خدنك ياردن
يارهمك آغزنده ديل اولمش ايدر پيكانى مدح
اوقلروكى مدح ايدر جسمده اولن هر قلم
هرچمن دل درصنا سن كم ايدر بارانى مدح
مدح عالمدن چومستغنى اولو بدر آفتاب
(عدليا) نيجه ايدرسن اول كوزى فتانى مدح

حرف الثاء

١٠

نسنه يوق يانده دلدارك دلو جاندن عبث
عاشقه نسنه كورنمز درد هجراندن عبث
نالهٔ ايشتميوب زاغ رقيبى كوش ايدر
اول كله كلمز بلى مرغ سخنداندن عبث
زاهد روباه بقمز روى ياره نيته كم
دزد اولانه نسنه كلمز ماه تاباندن عبث
اولولانب سك رقيب اتمز نظر عاشقلره
عاشقه صورسك جهانده نسنه يوق آندن عبث
(عدليا) وصل استمه هجرانده جان وير كليه
دردله خوى ايليانه نسنه درماندن عبث

حرف الجيم

١١

ديداره طالب اولن اولمز جنانه محتاج
جانانه احتياج ايت كلّى اولمه جانه محتاج
قاشكله كربككدن قتلومه غمزه پس در
شمشير زنلر اولمز تير وكمانه محتاج

هر دوانك شربتینی لعل جاناندە قومش
(عدلیا) دردی سکا تقدیر ایدن روز الست

٩

قشلری یاین قورب اندقجه مژکانی درست
هیچ خطا ایتمز ایرر هر جانه پیکانی درست
کرچه کم یاقوت دیرلر یزدی چوق مشق ومثال
یزمدی خطك کبی بر خط ریحانی درست
زاهدك یری اولورسه یری درنار جحیم
کفر زلفك اولمدی آنك چون ایمانی درست
چون کدادر قابکه کلدکجه ای شاه آفتاب
خوان حسنکدن نوال آلورسه برنانی درست
وعده سینه ای کوکل دلبرلرك الدانمه کم
آنلرك اولمز جهانده عهد و پیمانی درست
اول رقیب سك دیشن بیلردی یارك لعلنه
سنك اوروب قومادیلر اغزنده دندانی درست
کلشن نظمکده (عدلی) کل قخولر دائما
هر نفس بلبل کبی کم اوقسه آنی درست

مرقچن دل دردنك درمانی ایتسم سؤال
قشلری یاین قورب مژکان زخم اولور مجیب
کرلبك جام مین یاد ایتسه منبردن یره
نعره اوروب کندونی سرمست ایده اولدم خطیب
قشلرك محرابنه سجده ایدر اهل صلوة
کفر زلفوکه پرستار ای صنم اهل صلیب
واردخی (عدلی) جهانده عیش و نوش اتمه طلب
چون سکا بزم ازلده جام غمدن در نصیب

حرف التاء

٨

آیغن او یماکه یارك کر ویریدی بخت دست
باشم افلاکه ایرب عالم اولوردی زیر دست
برکجه کر یارله پیمانه سورسم رشکدن
طك دکل نه کاسهٔ کردونا کر بولسه شکست
چقمزم کویندن امید لقای یارله
اهل ایمانه اولور حب وطن چون پای بست
زاهدی کوردم مریدیله چقر میخانه دن
سرکران پیری ولیکن اول بریسی هم مست

سن کدرسن ای صنم صاندم بدندن جان کیدر
بو سبیدن دوستم (عدلی) ددی روحم سکا

حرف الباء

٦

رخلرینه اول ستمکر سنبل پرچین صلوب
فتنه‌صلدی دینه ایکی کافر بی دین صلوب
وادیء غمدن نجه مز زلف و خدك فکریله
عاشقك شبدیز آه واشك کلکونین صلوب
کوزلری جلاّدنه ویرمش مژه خنجرلرك
دزد دل اصماغه ایکی کاکل مسکین صلوب
دردشك یاریله بیدارم شب هجرکده بن
کوزلرمدن صبح اولنجه خوشهٔ پردین صلوب
صبرله غم نقدی در عالمده واری نیلسون
(عدلی) کلدی خاك پایوکه یوغ و وارین صاوب

٧

کوی دلبرده رقیبك طعنی بلدردی بکا
خار اوجندن کلستان ایچره نه چکمش عندلیب
عندلیب دل نجه دردیله فریاد ایتمسون
کل عذارینه کورر خار رقیب اولمش قریب

زلف دلداره شبیه اتدوکمه انجنوبن
کورکی دوندردی مکر نافهٔ تاتار بکا
دل ضعیف اولدی تحمل ایده‌مز بارغمه
سربر اولور غم هجران دخی هربار بکا
(عدلیا) صحبت اغیارله بیزار اولدم
خوش کلور یار وفادارله بازار بکا

٥

بوی زلفکله بهشته کر واره باد صبا
روضه‌دن قرشو چیقوب رضوان دیه‌کم مرحبا
هر نه دم باد نسیم ایلتسه اولدم ایده‌لر
اهل جنت کوزلرینه کرد راهك توتیا
سایه سنده قدّکك سوردوکچون عمر دراز
سر وبالا که چنار ال کوتروب ایلر دعا
نی کبی نالم بنم اولدوغیچون سوزناك
اکلیوب آهنك ایدر چنك ایلیوب قدّن دوتا
کیمه شادی کیمه غم اتمش خدا قسمت ازل
سن سزن آه اینك هردم نصیب اتمش بکا
درد دل درمانی صوردم طبیبه دیدی کیم
شربت لعلندن اوزکه دردکه یوقدر دوا

مشربك آب روان کبی اکر صاف ایلیوب
عاشق صادق کچرسك کل برو دیداره باق
خار فکری بلبله کلدن قومز بوی وفا
یوق حسابنه صای اغیاری بروکل یازه باق
یارین آنده قالیم دیرسك فغان وزارده
(عدلیا) بونده ایشدوکك فغان وزاره باق

حرف الالف

غ

ای کمان ابرو نوله قربان ایدرسم جان سکا
بیك بنم کبی ایدر هر لحظه جان قربان سکا
مهرکی جانده ازلدن صقلریدم صنه کم
دار دنیاده کورب حیران اولیدر جان سکا
دلده غمزك زخمنه مرهم ددم دلبر دیدی
تیر مژکانم یتر هر لحظه ده درمان سکا
[*] یوزنه بقمغه قانع اولور ابر زلفی
کوتنی کوستردی عجب بخت سیهکار بکا

[*] بوراده برقچ بیت دها اولمق لازم کلور چونکه وزن وقافیه تبدل ایدیور مع هذا اصلنده بویله کوریلوب یازلمشدر .

کم آنی مدح ایده چون مدحیدر انك لولاك
دفاتر دو جهان مدحتنده مجمل در
عدوی بی بصر آکه مخالف اولسه نه طك
صحیحی اکری کورزلر شولرکه احول در
اکرچه ختم ایدی یوسفده حسن اعجازی
بو حسن خلقیله جمله سندن اجمل در
ایا معین بشر رحم قیل قتاده لره
شفاعت آیتی شانکده چونکه منزل در
قپك کدایی دورر (عدلی) آنی رد ایتمه
که آکه محبت آلان دلیل اعدل در

٣

خواب غفلتدن اویانوب زینت اشجاره باق
قدرت حقه نظر قیل رونق ازهاره باق
کوزك آچ کورنیجه احیا اولدی اموات زمین
حشر احیاده اومنکر اتدوکی انکاره باق
سبزپوش اولوب قیامه طوردیلر هر برشجر
قلدیلر سجده حضور قلبیله کهساره باق
منبرشاخ اوزره چقمش وعظ ایدر مرغ چمن
سلسبیل آیاتنی تفسیر ایدر انهاره باق

شوکم درّ غفرانك اولمق دیلر
غمك بحرنه آشنا یارشر
اگرچه که عصیانمز چوقدرر
سوزومز ینه ربّنا یارشر
نه امید ونه بیم در ایشومز
همان بیزه خوف ورجا یارشر
اگر عدلله صورەسن (عدلی)
عقوبت در آکه سزا یارشر
بن اتدم آنی کم بکا یارشر
سن ایله آنی کم سکا یارشر
شوکونده که هیچ چارەسی قالمیه
اکا چاره رس مصطفی یارشر

نعت شریف

٢

محمد عربی کم رسول اکملدر
تقربیله قمو انبیادن افضلدر
قلن رسوللرك قومنیدی دعوتی چون
نبوتی ایله بو انس وجانه مرسل در

﴿ دیوان سلطان بایزید ثانی ﴾

﴿ بسم الله الرحمن الرحیم ﴾

﴿ مناجات ﴾

١

خدایا خدالق سکا یارشر
نته کم کدالق بکا یارشر

چو سن سن پناهی جهان خلقنك
قودن سکا التجا یارشر

شه اولدرکه قوللوغك ایدی سنك
قولك اولمیان شه گدا یارشر

شو باش کم سکا سجده ایلامیه
شاهسه زیر پا یارشر

شو دل کم مریض غمکدر سنك
اکا ذکر کیله شفا یارشر

مهارتلری اولان بوکبی اماکن مقدسه واطیفه‌نك نفاست معماریه‌لری بوکون دخی تقلید اولنه میه‌جق بردرجهٔ فوق العادده اولدیغندن بوبابده دها زیاده تفصیلات اعطاسنه لزوم کوریله مامشدر .

مشار الیه حضرتلرینك ورع واتقالری مناسبتیله تعدادی قابل اوله‌میان آثار خیریه‌دن اکثریسی مؤسسات دینیه وعلمیه‌دن معدود بولنمغله کرك بوحال وکرك طبعاً متصف اولدقلری حلم وتواضع نام نامیلرینه «ولی» لقب جلیلنی علاوه ایتدیرمشدر .

اشبو حلم واتقالری بعض کج بینان نظرنده دور ودراز محاکاتی موجب اولمش ایسه‌ده بولندقلری زمانك مقتضیاتنی وخصوصیله شهزاده جم وقعه‌سندن طولایی اوروپادولتلرینك احوالنی تقدیر ایدن ارباب وقوف وانصافك نام عالیلرینی هرزمان تقدیس وتبجیلدن کیرو قالمیه‌جقلری درکار بولنمشدر .

زماننده عثمانلولرك الك برنجی ماثر مفطوره سندن بولنان عسکرلك درجهٔ کماله واصل اولوب غلطه سراینك مخرج عسکری اولمق اوزره تأسیس وبنا ایتدیرلمسی بوخصوصده‌کی اقدام واعتنای مخصوصلرینه دلالت ایتمکده بولنمشدر .

بوندن بشقه سرای همایونجه ومساند ومراتب دولتجه دخی برخیلی اصلاحات وتشکیلات نافعه‌یه موفق اولمشلردر .

دولت علیه‌نك امور بحریه‌سی دخی عهد سلطنت حضرت بایزید خانیده اصلا نظر دقتدن دور طوتلیوب ترسانهٔ عامره مقتضای زمانه کوره اصلاح اولنمش ودونتمای همایونك عدد واقتداری یار واغیارك نظر تقدیر وتحسیننی جلب ایده‌جك بردرجه‌یه ایصال قلنمشدر .

زمان عالیلرنده صنایع عثمانیه واصول معماریٔ عثمانی فوق العاده مترقی برحالده اولوب درسعادتده وغلطه‌ده . ادرنه واماسیه‌ده وبروسه‌ده وصاروخانده وممالك عثمانیه‌نك جهات سائره‌سنده احیا کرده‌لری بولنان جوامع شریفه ومدارس منیفه‌نك طرز بدیعلری شودعوایه شاهد بی‌مثالدرلر . معمار خیرالدین چلبی ومعمار کمال کبی مشاهیر اساتذهٔ اسلامك اثر چیره دستیٔ

محارباتك همان كافه سی اعدا جانبندن کوستربلان مجبوريت اوزرينه آچيلوب بونلرك اكثرنده‌ده لوای عثمانی مظهر موفقيت ومظفريت اولمشدر .

ايشته بو سببه مبنيدر كه عهد همايونلرنده‌كی فتوحات اسلاف عظامی زماننده‌كی مقداره بالغ اوله‌ميوب مع هذا شمشير غالبانه‌سيله تحت تصرفه آلنان ممالك دخی استصغار اولنه‌مز. مقتضای مشرب اكثر اوقاتنی ادبا وفضلا وخصوصيله ارباب تصوفله انس والفته حصر ايدرك سرای همايونلرنده مباحثهٔ ادبيه وشاعرانه ايله تلذذ بيوررلر ولسان تركيده شعر انشادنده عصرينك شعراسنه مسابقت ايدرلر ايدی . اشعارنده (عدلی) مخلصنی استعمال ايتمشلردر .

اصلاحات داخليه‌ده هر تدبيردن زياده افكار عموميه‌يی انوار علوم ومعرفتله تنوير ايتمكی ترجيح بيوردقلری ايچون فتح ايتدكلری ممالكده واناطولينك اكثر محللرنده جوامع شريفه ومدارس منيفه بنا واحيا ايدرك وبورالرك مدرس ومداوملرينه مخصصات وافيه احسان ايليه‌رك ارباب علومی تلطيف وتشويقدن كيرو طورمامشلردر .

سکز سنه‌سی ربیع الاولنك اوننه مصادف اولان چهارشنبه کونی اجل موعودلری حلولیله عازم کلشنسرای آخرت اولمشلردر .

(رحمة‌الله علیه رحمةً واسعةً)

نعش مغفرت نقشلری تعظیمات فائقه واحترامات لایقــه ایله استانبوله نقل اولنه‌رق بنا واحیا کرده‌لری اولان جامع شریف قربنــده تربهٔ مخصوصه‌لرنده ودیعهٔ رحمت الهیه قلنمشدر .

مغفور مشارالیهك ولادتلری (٨٥١) اولمسنه کوره سن عالیلری التمش یدی وتاریخ جلوسلرینه نظراً مدت سلطنتلری اوتوز ایکی سنه‌یه بالغ اولمشدر .

سـلطان بایزید خان ثانی حضرتلرینك مدت حیـات وسلطنتلری نظر امعان ایله مطالعه اولندیغی حالده کوریلورکه کندولری سلاطین عظام عثمانیه ایچنده اعمار ملك واحیای مبرات ایله تمیز ایتمش وحال سکون وآسایشی دائما سفك دماء وحرب ووغایه ترجیح ایله زمان سلطنتلرنده فتوحاتدن زیاده اعمارات واصلاحاته نصب اهتمام ایتمشدر . مدت سلطنتلرنده بلاسبب هیچ بر جهته اعلان حرب اولنمامش ووقوعه کلان

والا ایله درسعادته ایصال وطقوز یوز اون سکز سنه‌سی صفرینك سکزینه مصادف اولان جمعه ایرتسی کونی پدر عالیلری معرفتیله تخت عثمانی‌یه اجلاس اولنه‌رق بیعت رسمیه اجرا قلنمشدر .

بایزید ثانی حضرتلری بوصورتله تاج عثمانی‌یی مخدوم شوکت موسوملرینه ترك ایله دغدغهٔ سلطنتدن دست کش فراغ اولدقدن بش اون کون صکره آرتق کوشهٔ استراحته چکلمك املنه دوشوب بقیهٔ عمر عالیلرینی آب وهواسی مزاجلرینه موافق بولدقلری دیمتوقه قصبه‌سنده کچیرمك ایچون قصبهٔ مذکوره‌یه عزیمت آرزوسنده بولندقلرینی امر وبیان بیورملری اوزرینه پادشاه نوجاه امر پدره اطاعتله لوازم سفریه‌لرینی اکمال ایدرك احترام وتعظیم تام ایله کندولرینی یوله‌چیقاردیلر وایکی قوناق مسافه‌یه قدر دخی تشییعلرنده بولندقدن صکره استانبوله عودت ایتدیلر .

لکن حضرت بایزیدك وجودی ذاتاً امراض متنوعه ایله صارصلمش وسن عالیلری ایسه رسیدهٔ حد کمال اولمش اولدیغندن ادرنه جوارنده سکودلی دره نام مرحله‌یه مواصلتلرنده خسته لکلری تشدد ایتمکله طقوز یوز اون

دخی شهزاده سلطان سلیمك مقام حکومته کتورلمسی یولنده وقوعبولان تصدیات و تشبثات تصور شاهانه‌لرینك قوه‌دن فعله اخراجنه مانع اولمش وسلطان احمد اسکداره قدر کلدیکی حالده استانبول جهتنه کچمك میسر اوله‌مامش ایدی .

بوحال بر زمان دوام ایدوب سلطان سلیم ایسه والیسی بولندیغی سمندره سنجاغندن ادرنه‌یه قدر کلمش وحتی اوزرینه سوق اولنان اردو ایله محاربه‌یه بیله کیرشمش ایدی.

بومحاربه‌ده دوچار مغلوبیت اولمغله برابر بر آرالق شهزاده قورقود دخی درسعادته کله‌رك نائل سلطنت اولمق املنه دوشمش وبوبابده پدرندن استمداد واستعانه اتمش ایسه‌ده بوسفر تاج عثمانی سناً بیوکلکه ویاخود پدرك استخلافنه تابع قالمیوب عادات مرعیه‌نك فوقنده بر آرزوی عمومی ایله یاوز سلطان سلیم کبی نادر وفوق العاده یرادلمش بر شهریارك زیور سر سعادتی اولمق خصوصنه مشیت الهیه تعلق ایتمش اولدیغندن نه شهزاده قورقودك ونه‌ده سلطان احمدك بوبابده‌کی تشبثلری کارکر تأثیر اوله‌میه‌رق نهایة الامر شهزاده سلطان سلیم بایزید ثانی حضرتلری جانبلرندن دخی واقع اولان امروموافقت اوزرینه آلای

قوۀ کافیه ارسالیله اعدای متفقه منهزم و پریشان ایدلدیکی کبی بوصره‌ده قره‌مان اوغللری ایله تکه ، حمید وایچ ایلی کبی برطاقم عشائر اناطولیده براختلال چیقارمش اولدقلرندن عشائر مرقومه دخی اوریلوب دائرۀ اطاعته ادخال قلنمش وبوسنه جهتنده بولنان لوفچه قلعه‌سیله اشقودره طرفنده بولنان دراج قلعه‌سی فتح وضبط ایدلمشدر .

حضرت پادشاه بوندنصکره زمان عالیلرینی امور داخلیه‌یه حصر ایدرك برچوق اصلاحاته موفق اولدقلری کبی (٩٠٧) تاریخنده برهوا اولان غلطه جبخانه‌سی ایله طقوز یوز اون بش سنه‌سنده وقوعبوله‌رق عادتا استانبولی خرابه زاره چویرمش اولان زلزلۀ عظیمه‌ده منهدم اولان سوری وداخل سورده سقطلنان ویقیلان اماکن وآثار قدیمه‌یی مجدداً تعمیر وانشا بیورمشلردر .

بوسنه‌لرده یکدیکرینی تعقیب ایدن مصائب ومتاعب وجود شاهانه‌یی دوچار ضعف ایتمش اولمسیله امور سلطنتی اولاد اکبرلری بولنان سلطان احمده ترك وفراغ ایله استراحته میل بیوردیلر ایسه‌ده بایزید ثانی حضرتلرینك تاج وسلطنت ایچون سلطان احمدی ترجیح ایتملرینه مقابل یکیچری طرفندن

يونانستان اوزرينه يورومشلر وهر ايكى قوتك صولت قهرمانانه‌سى ايله اينه بختى ومدون وقرون قلعه‌لرى ومدللى ودراج وناوارين كبى برچوق شهرلر فتح وضبط اولنمشلردر .

اشبو موره سفرى اوچ درت سنه امتداد ايدوب سالف الذكر قلعه‌لرك فتحى (٩٠٥) تاريخنده ميسر اولمش وموره‌نيم جزيره‌سى كاملاً ادارهٔ سلطنت سنيه‌يه كچمشدر .

بو محاربه‌ده وبالخاصه اينه بختى قلعه‌سى محاصره سنده سفائن عثمانيه‌نك مظهر اولديغى غلبات ومظفريت ترقيات بحريه‌مزك درجاتنى موازنه‌يه كافى بولنمشدر .

تاريخ مذكورده روسيه دولتى ايله ايلك دفعه اوله‌رق بر تجارت معاهده‌سى عقد اولنمسى شايان قيد وتذكار وقايعدندر . چونكه اوزمانلر دولت مشار اليها شمديكى جسامت ومعموريتنى حائز دكل ايكن دولت عليه مرتبهٔ كماله ايرشمش وتجارت عثمانيه مترقى بر حالده بولنمش ايدى .

طقوز يوز التى ويدى سنه‌لرنده ونديكليلرك پاپا ايله المانيا، انكلتره ، فرانسه ، اسپانيا ، ناپولى ، لهستان ومجارستان حكومتلرندن بالاستمداد كليتلو بر متفقين دونمه‌سى تشكيليله آق دكزه استيلا ومدللو جزيره‌سنى محاصره ايتملرى اوزرينه

بالذات حركتله تأديبلرینه مسارعت كوسترمشلر ایسه ده بودفعه دخی تونس حاكمی عثمان ابن حفصینك وساطتی ایله عقد مصالحه اولنمشدر (٨٩٦) .

سکز یوز طقسان یدی تاریخنده موكب همایون روم ایلی طرفنه توجیه وجهه مظفریت ایدرك ارناودلق جهتی غارت ایدلمش اولدیغی كبی متعاقباً دخی مجارستان طرفلرنده غلبات متعدده یه نائل اولنمش و بوسنه وخرواتستان ضبط ایدلمشدر .

غلبات ومحاربات واقعه‌ده اخذ اولنان غنائمك مقداری بردرجهٔ فوق العاده یه بالغ اولمش ونهایت مجار پرنسلریله اوچ سنه‌لك برمتاركه عقدیله مجارستان سفرلرینه موقتاً فیصل ویرلمشدر (٩٠٠) .

حضرت پادشاه (٩٠٢) سنهٔ هجریه سنده ترسانهٔ عامره ده انشا ایتدیریلان ایكی قطعه جسیم قالیون ایله اوچیوز قدر سفائن صغیره‌دن مركب بر دونمایی كمال وبراق رئیسلرك قومانداسنه تودیع ایدرك وجمله‌سنی بردن قپودان دریا داود پاشا معیتنه ویره‌رك بحراً موره صولرینه سوق واعزام بیوردقلری كبی ذات همایونلری دخی براً حركتله

جلوس همايونلرنده تام اوتوز بش ياشنه وفضائل علميه وادبيه ايله برابر فن تدوير حكومت وادارۀ دولتده درجۀ قصوايه واصل اولمشلر ايدی .

وفات پدردن فوق العاده متأثر اولمش بولنملری جهتيله بعدالجلوس اوچ كون متمادياً اجرای ماتم وفقرا وضعفايه بذل عطايا وكرم ايتدكدن صكره امور سلطنتله اشتغاله باشلامشلر در .

كچوك برادری سلطان جم حضرتلری اوروپاده بولنديغی هنكامده كندولری اوروپا دولتلری طرفندن سلطنت سنيه‌يه قارشو آلت اتخاذ ايدلمش اولمسندن طولايی دولت عليه‌جه فتوحاته تماميله حصر مقدرت اولنه‌ميوب مع مافيه ممالك عثمانيه‌دن اوروپايه عزيمتلرندن صكره اصلاحات داخليه‌يه بذل اقدام وسكز يوز سكسان طقوز تاريخنده بغدان جهتنه عسكر سوقيله كيلی واقكرمان شهرلری ضبط اولنه‌رق ممالك عثمانيه‌يه الحاق ايدلمشدر .

بوندن صكره مصريلر ايله آچيلان محاربه‌ده مصريليلر اوزرينه سوق اولنان سردارلر يكديكرينی متعاقباً دوچار مغلوبيت اولمسی جهتيله سلطان بايزيد ثانی حضرتلری

خدمت ومبرات عديده تأسيس واحياسنه احراز موفقيت ايتمش اولدقلری کبی معیت حضرت فاتحده بر خیلی محاربه‌لرده حاضر بولنه‌رق اکمال تحصیل بیورمشلردر .

بیوك برادرلری سلطان مصطفی اوتلجه ارتحال دار بقا ایتمش اولدیغندن کندولری ولی عهد سلطنت بولنمشلر ایدی . پدر جنت مقرّ عالیلرینك ردوس فتحی ایچون استانبولدن حرکتله ککبوزه مرحله‌سنه مواصلتلرنده عازم کلشن‌سرای رحمان اولدقلری (٤ ربیع الاول سنه ٨٨٦ پنجشنبه) خبر اسف انکیزی اماسیه‌ده (١٢ ربیع الاول سنه ٨٨٦) واصل سامعهٔ همایونلری اولدیغی زمان پك زیاده اظهار کدرله ماتمپوش اولمشلر ومع مافیه درسعادته وقتیله یتشمك مجبوریتنده بولندقلری جهتله درت کون ظرفنده لوازم سفریه‌لرینی بالاکمال عزیمتلرینی استعجال بیورمشلردر .

اماسیه‌دن طقوز کونده اسکداره مواصلتله کندولرینه کمال اشتیاقله منتظر بولنان یوز بیکلرجه خلقك آلقشلری آره‌سنده استانبوله کچمشلر وفرداسی بازار کونی که سکز یوز سکسان التی سنه‌سی ربیع الاولنك یکرمی برینه مصادفدر ، نعش مغفرت نقش حضرت فاتحی کمال احترام ایله بعد التدفین جالس اورنك سلطنت اولمشلردر .

سلاطین عظام عثمانیه‌نك سكزنجیسی اولان سلطان بایزید خان ثانی فاتح سلطان محمد خان حضرتلری كبی بر پادشاه عالیجاهك فرزندار جمندی و یاوز سلطان سلیم كبی بر قهرمان ذیشانك پدر عالیقدری اولوب سكز یوز الّلی بر سنهٔ هجریه سنده زینتساز مهد وجود اولمشدر .

پدر عالیلری ابو الفتح والمغازی سلطان محمد خان ثانی حضرتلرینك علوم و معارفه اولان رغبت فوق العاده‌لری جهتیله آوان صباوتلرنده بالطبع هرشیدن اوّل تحصیل علومه سوق اولنمشلر وخاقان مشار الیه حضرتلرینك مكتب ادب وعرفاننده وملا صلاح الدین ومیرم چلبی وحمیدی وملا عبد القادر كبی دهاة عصرك رحلهٔ تدریسنده مادی ومعنوی اكتساب فضائل ایدرك شرف ذاتیلرینی حلیهٔ معرفت وادبله تزیین بیورمشلردر . وقتاكه سن عالیلری ادارهٔ امور دولته مقتدر اوله بیله جكلری بر حده واصل اولدی او زمانلر مقتضای حكمت حكومت عد اولندیغی اوزره او یولده دخی اكتساب معلومات واقتدار ایله تكمل ایلملری ضمننده اماسیه سنجاغنه والی تعیین اولندیلر .

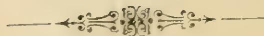
اماسیه ده بولندقلری مدتجه دولت وملتلرینه پك چوق

صاحب اثرك قدرت ومزيت ادبيه‌سنى تقديره ديوانڭ مطالعه‌سى كافى اولمقله برابر ترجمهٔ حاللرينه وقوفك دخى فائده‌سى منكر اولميه‌جغندن مدت حيات وسلطنتلرينك صورت كذرانى حقنده اجراى تتبعات ايله بو يولده بر قاچ سطر قاره‌له‌مقدن كنديمى آله‌مدم .

بويله بر پادشاه ذيشانك تصوير حياتى يولنده خامه‌ران اولمق حدمك فوقنده بولنديغنى بيلمز دكل ايسه‌مده بونده مشهود اوله‌جق نقايصك قارئين كرام جانبندن نظر صفح ايله كوريله‌جكى اميدى باعث جسارت اولمشدر .

« ومن الله التوفيق »

محمد فؤاد

سیلنمش اولمغله اویله اولان محللر صفر ایله کوسترلمشدر .

بوندن مقدم « یاوز سلطان سلیم » حضرتلرینك اشعارینی حاوی نشر اولنان مجموعه‌نك مظهر اولدیغی رغبت ایسه آرزو وجسارتمی تأییده باعث اولدیغندن سایهٔ توفیقاتوایهٔ حضرت شاهانه‌ده حصول امله موفق اولدم .

دیوانك اصلی (۱۱۲۱) سنه‌سنده یعنی یوز سکسان بو قدر سنه اوّل استنساخ ایدلمش وعصر بایزید خانینك شیوهٔ کتابت واملاسی وبالخاصه او زمانکی شیوهٔ لسان عثمانی محافظه اولنمش اولدیغندن بودفعه طبعنده دخی املا وعباراتی اصلا تغییر ایدلمیه‌رك حال اصلیسی ابقا قلنمشدر .

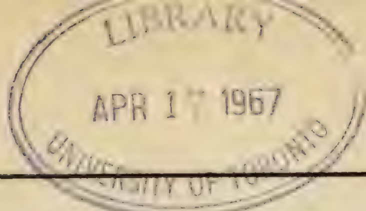
بوصورت آثار لطافت اصلیه‌سنی انظار ارباب دقتده میدانه قویه‌جغی کبی لسانمزك بوکونکی حاله نظراً نه قدر تبدلاته اوغرامش اولدیغنی دخی ارائه وتوضیح ایدرك مطالعه ایدنلرك استفاده‌سنی موجب اوله‌جغی درکاردر .

خاقان مشار الیه حضرتلرینك « کلام الملوك ملوك الکلام » مضمونه تمامیله ماصدق وهر برکلمه‌سی بر جوهر حکمت عدینه مستحق اولان آثارندن معناً ومادةً اولنه‌جق استفاده ایسه مستغنئ عرض وبیاندر .

وجلادتی اولدیغی کبی معارف ومدنیت عثمانیه دخی ینه او خاندان عالینك زیر جناح حمایت وصیانتنده وجود بولمشدر .

میدان غزاده هر بری برر قهرمان زمان اولان سلاطین عظام حضراتی اثنای مسالمتده سیف سطوتلرینی قلمه تبدیل ایدرك بر چوق آثار جلیله میدان شکران واستفادهیه وضع ایتمشلردر . بو جملهٔ عالیهدن اولهرق «سلطان بایزیدخان ثانی» حضرتلری کبی بر پادشاه عالیقدرك آثار ادبیهسندن اولوب دسترس اولمش اولدیغم مجموعهنك موقع انتشاره وضعنی چوقدن برو امل ایدنمش ایدم . مشار الیهك طبیعت شعریهلری تاریخ نظرنده واصل مرتبهٔ ثبوت وتحقق اولمش ایسهده اشعار موجودهلرینی حاوی مرتب دیوانلری بولندیغی هرکسجه معلوم اولمدیغی کبی بویله بر دیوان میدان انتشاره چیقسه بیله صحتنده تردد اولنه بیلهجکی ملاحظهسنه مبنی بوبابده تدقیقات لازمه اجراسنه لزوم کورمش ایدم .

اجرا ایلدیکم تحقیقات وتتبعات بو خصوصدهکی تردد واشتباهمی ازاله ایتمش اولدیغندن شو اثر جلیل القدرك آرتق انظار ارباب ادبه عرض ایتمك زمانی کلمش اولدی .
مجموعهنك بعض یرلری مرور زمانله اوقونماز بر درجهده

مقدمه

ـ بعد ادای ما وجب علینا ـ

جناب نسقساز عوالم پادشاه معارفپرور وشهریار عواطف گستر افندمز حضرتلرینی مادام الملوان اریکه پیرای شوکت وشان بیورسون آمین .

غبطه بخش ادوار سالفه اولان دور جلیل بیعدیل شاهانه‌لرنده هر صنف تبعه وزیر دستان شهریاریلرینك مظهر اولدقلری مساعدات وامتیازاتك ادای وجیبهٔ شکر ومحمدتنده لسان وقلم عاجز اولوب از جمله ارباب معارف نائل حمایت مخصوصهٔ حضرت ظل اللهیلری بولنمق ملابسه‌سیله سالکین علم ومعرفت کرندن کونه شایان افتخار وشکران اوله‌جق مرتبه‌ده ازدیاد بولمقده و آثار نافعه وادبیه‌یه اولان رغبت کتدکجه فوق العاده آرتمقده‌در . دولت ابد مدت عثمانیه خاندان جلیل العنوانك اثر همت

دیوان

سلطان بایزید ثانی

معارف نظارت جلیله سنك رخصتنامه سیله

در سعادت

مطبعهٔ عثمانیه

١٣٠٨

2